

Redogörelse till riksdagen

2017/18:RB1

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2017

Till riksdagen

Sveriges riksbank överlämnar härmed Riksbankens årsredovisning för 2017 till riksdagen. I enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) innehåller årsredovisningen för Sveriges riksbank en förvaltningsberättelse, en balansräkning, en resultaträkning och en bedömning om den interna styrningen och kontrollen.

I förvaltningsberättelsen redogör Riksbanken för hur banken har bedrivit penningpolitiken, främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende samt utfört övriga uppdrag under räkenskapsåret.

Direktionen föreslår

att riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning för räkenskapsåret 2017 enligt förslaget i årsredovisningen.

Stockholm den 15 februari 2018

På direktionens vägnar

STEFAN INGVES

/Katarina Grönvall

Stefan Ingves (ordförande), Kerstin af Jochnick (förste vice ordförande), Martin Flodén, Per Jansson, Henry Ohlsson och Cecilia Skingsley har deltagit i beslutet.

Emma Hübinette har varit föredragande.

Innehållsförteckning

Riksbankschefens kommentar	4
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	7
Riksbankens uppgifter och roll	7
Organisation och styrning	11
Ett fast penningvärde – prisstabilitet.....	18
Ett säkert och effektivt betalningsväsende	32
Tillgångsförvaltning	49
BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING	63
Redovisningsprinciper	63
Kassaflödesanalys.....	70
Noter.....	73
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden	92
Femårsöversikt.....	96
INTERN STYRNING OCH KONTROLL	99
BILAGOR	
1. Riksbankens avdelningar och deras uppgifter.....	100
2. Riksbankens remissarbete	102
3. Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2017	103
4. Ordlista	104

Riksbankschefens kommentar

Penningpolitiken under 2017 var fortsatt expansiv, med en reporänta på -0,50 procent och fortsatta köp av statsobligationer. Vi ser nu att inflationen, efter en lång tid under målet, ligger nära 2 procent. Penningpolitiken har också bidragit till Sveriges goda ekonomiska utveckling. Samtidigt innebär hushållens stigande skuldsättning ett allvarligt hot mot ekonomin. Riksbankens möjligheter att hantera detta hot är i dagsläget begränsade. Det behövs i stället riktade åtgärder inom makrotillsynen, bostadspolitiken och skattepolitiken. På betalningsmarknaden sker snabba förändringar, och Riksbanken bedriver ett aktivt arbete för att hantera de frågor som teknikutvecklingen och den minskande kontantanvändningen reser.

Expansiv penningpolitik för att värna inflationsmålet

Riksbanken bedriver sedan flera år tillbaka en expansiv penningpolitik för att värna inflationsmålet och bidra till en god ekonomisk utveckling. Reporäntan, som 2015 för första gången sänktes under noll, har under 2017 hållits på -0,50 procent. Riksbankens köp av statsobligationer har fortsatt under året, och det nominella värdet på innehavet av svenska nominella och reala statsobligationer uppgick vid utgången av 2017 till 310,7 miljarder kronor, vilket motsvarar knappt 40 procent av den utestående stocken.

Den globala konjunkturen fortsätter att stärkas men inflationen är fortsatt låg i omvärlden. Normaliseringen av penningpolitiken runt om i världen ser ut att ta längre tid än väntat. Som liten öppen ekonomi påverkas Sverige i stor utsträckning av utvecklingen i omvärlden. Ränteläget internationellt har fallit de senaste decennierna, och styrräntorna i de utvecklade ekonomierna är mycket låga. I en sådan miljö, och i ett läge där den svenska inflationen har legat under målet en längre tid, har det varit nödvändigt att bedriva en expansiv penningpolitik. Denna penningpolitik har varit en bidragande orsak till att den svenska ekonomin är stark och till att inflationen, efter en lång tid under målet, under 2017 låg nära målet på 2 procent.

Riksbanken bytte under året målvariabel för penningpolitiken från KPI till KPIF (KPI med fast ränta). KPIF har under senare år i praktiken varit viktigare för penningpolitikens utformning än KPI, och bytet syftar till att skapa ökad tydlighet om hur Riksbanken tolkar sitt uppdrag att upprätthålla ett fast penningvärde. Samtidigt introducerades ett variationsband på ± 1 procentenhet runt inflationsmålet på 2 procent, för att på ett enkelt sätt illustrera att penningpolitikens möjligheter att detaljstyra inflationen är små och att inflationen normalt varierar kring inflationsmålet.

Hushållens stigande skuldsättning – ett växande hot mot ekonomin

Utvecklingen på bostadsmarknaden är fortsatt mycket oroande. Hushållens skuldsättning har ökat i många år, även när räntorna var högre. Obalanser har byggts upp under lång tid. Med långvarigt mycket låga räntor blir riskerna större. I ett läge där penningpolitiken fokuserar på att värna inflationsmålet är utrymmet för Riksbanken att bidra till att stävja riskerna på bostadsmarknaden begränsat. Under slutet av året dämpades visserligen priserna på bostadsmarknaden något, men det är oklart huruvida detta är tillfälligt eller inte. För att främja en långsiktigt hållbar utveckling i svensk ekonomi behövs ett brett grepp med riktade åtgärder inom makrotillsynen och inom bostads- och skattepolitiken. Riksbanken har under året lyft fram ett antal tänkbara åtgärder som kan motverka uppbyggnaden av risker. Jag menar att det är av yttersta vikt för Sveriges långsiktiga ekonomiska utveckling att vi vidtar kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med obalanserna.

Sedel- och myntutbytet slutfört

Riksbanken slutförde under året utbytet av sedlar och mynt. Vid utgången av juni 2017 blev de äldre 100- och 500-kronorssedlarna och 1-, 2- och 5-kronorsmynten ogiltiga. Riksbanken har genomfört kommunikationsaktiviteter för att uppmärksamma allmänheten på utbytet och återlämningen av äldre sedlar och mynt. Utbytet har varit omfattande och bitvis arbetskrävande för handeln och bankerna. Min uppfattning är att utbytet på det hela taget har fungerat väl. Riksbankens sammanfattning och utvärdering av sedel- och myntutbytet kommer att vara klar 2018.

Förändringar på betalningsmarknaden

Kontantanvändningen fortsätter att minska. Utvecklingen beror delvis på den tekniska utvecklingen, med en ökad tillgänglighet av erbjuden teknik i samhället i allmänhet och innovationer på betalningsmarknaden i synnerhet. Men den är också en följd av att allmänheten i allt högre utsträckning föredrar digitala betalningsalternativ. Riksbanken analyserar denna utveckling noga. I grunden är strukturomvandlingen positiv, men den behöver gå i en takt som inte skapar problem för vissa samhällsgrupper eller utestänger någon från betalningsmarknaden. En fråga som Riksbanken behöver ställa sig är vilken roll Riksbanken ska spela i en möjlig framtid där kontanter har en ännu mer undanskymd roll på betalningsmarknaden. Riksbanken arbetar därför med ett projekt där vi analyserar möjligheten att ge ut elektroniska centralbankspengar, e-kronor. Sammantaget är det min bedömning att vi står inför strukturella förändringar på områden som tidigare har varit stabila. Det är en utveckling där alla Riksbankens avdelningar kommer att beröras och vi kommer att behöva fatta strategiska beslut om vägen framåt.

Frågan om betalningssystemets sårbarhet för cyberattacker har under året varit viktig för Riksbanken. Vi ser tyvärr inte att riskerna kommer att minska de närmaste åren, utan det är snarare en fråga som fortsatt kommer att kräva stor vaksamhet och ökade resurser.

Engagerade medarbetare och internt utvecklingsarbete

Riksbanken hade vid utgången av 2017 totalt 368 medarbetare. Under året genomförde Riksbanken en medarbetarundersökning där flertalet medarbetare deltog. Jag tycker att det är glädjande att en klar majoritet av medarbetarna känner stor motivation i sitt arbete och är stolta över att arbeta i Riksbanken. Undersökningen visar dock att många upplever att arbetsbelastningen är hög. Det här är något vi arbetar med, och under året har därför hälsa och arbetsmiljö stått i fokus.

Riksbankslagen utreds

Frågan om centralbankernas roll har diskuterats intensivt både internationellt och i Sverige i kölvattnet av finanskrisen. I december 2016 beslutade regeringen att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen. Kommittén fick också genom ett tilläggsdirektiv i oktober 2017 i uppdrag att utreda Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Jag ser fram emot att följa arbetet, och Riksbanken kommer att bidra till utredningen när så efterfrågas.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Riksbankens uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har också i uppgift att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen i konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent. När nivån på inflationsmålet beslutades 1993 definierades målet i termer av konsumentprisindex (KPI) men i september 2017 beslutade Riksbankens direktion att göra KPIF till ny målvariabel för penningpolitiken. KPIF har dock i praktiken varit Riksbankens operativa målvariabel under flera år, och genom att göra KPIF till formell målvariabel fastställde direktionen denna praxis.

Riksbankens penningpolitik inriktas på att uppfylla inflationsmålet och samtidigt stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, vars syfte är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Detta görs genom att Riksbanken, förutom att stabilisera inflationen runt inflationsmålet, även strävar efter att stabilisera produktion och sysselsättning runt långsiktigt hållbara utvecklingsbanor. Inflationsmålet är dock överordnat.

Penningpolitiken är expansiv om den medför att efterfrågan ökar och inflationen stiger. För att påverka inflationen och den ekonomiska utvecklingen beslutar Riksbanken om nivån på sin styrränta, den så kallade reporäntan. Reporäntan påverkar andra räntor i ekonomin och därmed den ekonomiska aktiviteten och inflationen. Riksbanken kan dessutom använda sig av kompletterande åtgärder för att göra penningpolitiken mer expansiv. Den åtgärd som framför allt har varit aktuell under senare år är köp av värdepapper. Riksbanken har dessutom stått beredd att intervensera på valutamarknaden om kronan skulle stärkas så snabbt att det blir svårare att stabilisera inflationen kring 2 procent. Ett viktigt syfte med kompletterande åtgärder kan vara att signalera att Riksbanken gör vad som behövs för att inflationsförväntningarna på sikt ska vara förenliga med inflationsmålet.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende – finansiell stabilitet

Riksbanken ska enligt riksbankslagen främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. I riksbankslagen framgår också att Riksbanken har ansvar för kontantförsörjningen och får tillhandahålla ett centralt betalningssystem (RIX). För att betalningar och kontantförsörjning ska fungera väl krävs ett stabilt finansiellt system. Riksbanken måste därför, liksom andra centralbanker, värna den finansiella stabiliteten genom att minska risken för, och att ha förmåga att hantera finansiella kriser och andra allvarliga störningar i det finansiella systemet. Det gör Riksbanken framför allt genom att tillföra likviditet till systemet och genom att kontinuerligt bidra till det förebyggande arbetet.

Finansiell stabilitet är dessutom en förutsättning för att Riksbanken ska kunna uppnå sitt lagstadgade mål att upprätthålla ett fast penningvärde. Det beror på att de finansiella marknaderna och deras sätt att fungera påverkar genomslaget för penningpolitiken.

Förebyggande arbete och krishantering

Riksbanken definierar finansiell stabilitet som att det finansiella systemet upprätthåller sina grundläggande funktioner och dessutom har motståndskraft mot störningar som hotar dessa funktioner. Riksbanken strävar efter att förebygga hot mot den finansiella stabiliteten genom att löpande analysera utvecklingen i det finansiella systemet och i ekonomin i övrigt samt genom att informera om och uppmärksamma risker som byggs upp. Analysen fokuserar främst på de stora svenska bankkoncernerna (Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank), finansmarknadernas funktionssätt och den finansiella infrastruktur som behövs för att allmänhetens betalningar och de svenska finansmarknaderna ska fungera.

Riksbanken arbetar förebyggande genom att offentligt och i dialog med aktörerna i det finansiella systemet, både i Sverige och internationellt, uppmärksamma risker och händelser som kan innebära hot mot den finansiella stabiliteten. Riksbanken ger i detta sammanhang rekommendationer dels till banker och andra aktörer på de finansiella marknaderna, dels till lagstiftaren och andra myndigheter med målet att upplysa om risker och lämpliga åtgärder för att minska dessa.

Riksbanken påverkar också utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering genom att svara på remisser och konsultationer och aktivt delta i arbetet i flera internationella organisationer.

Om en finansiell kris inträffar delar Riksbanken, Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden ansvaret för att hantera krisen på ett sätt som minimerar de samhällsekonomiska kostnaderna. Detta samarbete bedrivs bland annat i det finansiella stabilitetsrådet. Rådet är ett mötesforum och inte ett beslutsfattande organ. Det innebär att de representerade myndigheterna kan föra fram sina åsikter om vad de tycker ska åtgärdas, men beslut om vilka åtgärder som ska vidtas fattas självständigt av myndigheterna inom deras respektive ansvarsområden.

Riksbankens finansiella krishantering kan delas in i tre huvudsakliga moment: tillförsel av likviditet till det finansiella systemet, kommunikation av Riksbankens bedömningar samt samarbete med myndigheter och organisationer i Sverige och i utlandet. Tillförsel av likviditet innebär att banker via stående eller tillfälliga faciliteter lånar hos Riksbanken. Riksbanken kan också ge likviditetsstöd till enskilda institut på särskilda villkor.

Säkra och effektiva finansiella överföringar

Riksbanken tillhandahåller det centrala betalningssystemet RIX som gör det lättare för marknadsaktörerna att göra finansiella överföringar sinsemellan utan kredit- eller likviditetsrisker. I stort sett samtliga betalningar i svenska kronor som inte görs internt i en enskild bank hanteras i någon form genom RIX. Därmed har RIX en avgörande betydelse för att det svenska finansiella systemet ska fungera väl, och därför har Riksbanken satt höga mål för dess tillgänglighet och funktionalitet.

RIX har dessutom en stor betydelse för det penningpolitiska styrsystemet. Räntorna på deltagarnas konton i Riksbanken är nämligen direkt kopplade till reporäntan. Dessa räntor styr de kortare räntorna på de finansiella marknaderna. Riksbanken genomför också själv olika transaktioner genom RIX, exempelvis penningpolitiska transaktioner av olika slag, och lämnar krediter vid extraordinära åtgärder.

Säker och effektiv kontantförsörjning

Riksbanken har ensamrätt att ge ut sedlar och mynt i Sverige och att ansvara för kontantförsörjningen. Detta innebär att Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt, makulerar uttjänta sedlar och mynt och löser in ogiltiga sedlar. Målet är att säkerställa att sedlar och mynt är av hög kvalitet och att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv. Allmänheten och de företag som hanterar kontanter ska ha ett stort förtroende för sedlar och mynt och för kontantförsörjningen. Riksbanken följer också utvecklingen på betalningsmarknaderna och analyserar användningen av kontanter och alternativa betalningsmedel i ekonomin.

Riksbankens självständiga ställning

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i riksbanksfullmäktige, och riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion. Fullmäktige ska också övervaka och kontrollera direktionens arbete.

Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att vare sig söka eller ta instruktion från någon annan. Genom att delegera uppgiften att hålla inflationen låg och stabil till Riksbanken har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

Den självständiga ställningen tar sig också uttryck i Riksbankens finansiella oberoende som säkras bland annat genom att Riksbanken har ett tillräckligt stort eget kapital och har rätt att förvalta finansiella tillgångar. Syftet med tillgångsförvaltningen är att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag, exempelvis genom att genomföra penningpolitiken, ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. Tillgångarna måste därför vara sammansatta så att uppdragen alltid kan utföras.

Öppenhet och kommunikation

Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig i sin verksamhet. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad Riksbanken gör och varför. Genom att Riksbanken är öppen och tydlig med vad som ligger till grund för de penningpolitiska besluten ökar trovärdigheten för inflationsmålet. Det skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar situationen på de finansiella marknaderna. Att Riksbanken redogör för sina bedömningar bidrar också till att marknadsaktörerna kan bilda sig en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen och riskerna i det finansiella systemet.

Riksbankens självständiga ställning ställer också stora krav på kommunikation och insyn i bankens verksamheter så att dessa kan granskas och utvärderas av allmänheten och riksdagen. Mycket av Riksbankens analysarbete presenteras i rapportform och på webbplatsen (www.riksbank.se) presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras på både svenska och engelska. På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal, artiklar och protokoll från direktionens och riksbanksfullmäktiges sammanträden. Dessutom är de modeller som Riksbanken använder i sitt analysarbete offentliga.

Ruta 1 – Riksbankskommittén

Regeringen beslutade den 22 december 2016 att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen. Kommittén har antagit namnet Riksbankskommittén. Uppdraget, inklusive grundlagsfrågor, ska redovisas senast den 31 maj 2019.

Uppdraget innefattar bland annat frågor om penningpolitikens mål och medel, Riksbankens roll i arbetet med den finansiella stabiliteten, Riksbankens roll på kontantmarknaden samt styrningen av Riksbanken. Den 12 oktober 2017 fick Riksbanksutredningen också i uppdrag att utreda Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Riksbanken deltar i utredningen med en sakkunnig och en expert. Därutöver följer Riksbanken utredningens arbete, och Riksbankens tjänstemän bidrar till utredningen med information och analys när så efterfrågas.

Organisation och styrning

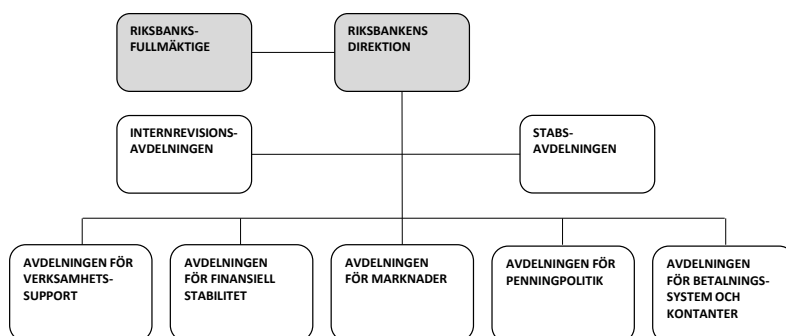
Riksbanken fortsatte att utveckla sin organisation och styrning i strävan att uppnå visionen att vara bland de bästa i jämförelse med andra organisationer. Inga större organisatoriska förändringar genomfördes under 2017, och verksamheterna utgick från den strategiska planen En 350-åring i tåten som började gälla 2015.

Ledning och organisation

Riksbanken leds av en direktion som utses av riksbanksfullmäktige. Direktionen ansvarar för bankens strategiska ledning, medan fullmäktige utser ledamöterna i direktionen och fastställer Riksbankens arbetsordning.

Riksbanken var under 2017 organiserad i sju avdelningar (se figur 1 och bilaga 1). En ledningsgrupp bestående av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen har till uppgift att samordna och följa upp verksamheten. Chefen för kommunikationsenheten ingår också i ledningsgruppen, och chefen för stabsavdelningen är ordförande.

Figur 1 Riksbankens organisation under 2017

Riksbanksfullmäktige

Riksbanksfullmäktige består av elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöter och suppleanter utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Utöver att utse ledamöterna i Riksbankens direktion och besluta om deras löne- och anställningsvillkor, fastställer fullmäktige Riksbankens arbets-

ordning där Riksbankens övergripande organisation och regleringen av vissa lednings- och beslutsfrågor anges. Fullmäktige beslutar också om utformningen av sedlar och mynt.

Vidare lämnar fullmäktige förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras samt yttrar sig till riksdagen i fråga om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Fullmäktige har dessutom till uppgift att följa och kontrollera hur Riksbanken bedriver sin verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid och yttra sig under direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt. Fullmäktige har även en revisionsfunktion vars arbete utförs av externa konsulter.

Fullmäktige lämnar remissyttranden inom sitt verksamhetsområde, och direktionen samråder med fullmäktige om framställningar och formella skrivelser med förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar en redovisning om fullmäktiges arbete inför riksdagens finansutskott. Detta sker vanligtvis två gånger om året.

Under året sammanträdde fullmäktige vid nio tillfällen.

En redogörelse för fullmäktiges verksamhet presenteras i fullmäktiges framställning till riksdagen 2017/18:RB2 Riksbanksfullmäktiges förslag till vinstdisposition 2017 med mera.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion består av sex ledamöter med mandatperioder på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen som samtidigt ska vara chef för Riksbanken och minst en vice ordförande som samtidigt ska vara förste vice riksbankschef.

Direktionens uppgifter

Direktionen har ett gemensamt ansvar för Riksbankens strategiska ledning och fastställer Riksbankens instruktion. Direktionen fattar beslut om penning- och valutapolitiken, betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet, betalningsfrågor och om Riksbankens tillgångsförvaltning. Direktionen beslutar också om strategiska mål, verksamhetsplan och budget. Riksbankschefen har i uppdrag att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot den beslutade budgeten. Riksbankschefen är också chef över avdelningscheferna.

Direktionen fattar gemensamma beslut vid sina sammanträden. Under 2017 höll direktionen totalt 23 sammanträden (varav sex penningpolitiska möten). Därutöver har direktionen fattat 12 beslut per capsulam.

Direktionen ska minst två gånger om året lämna en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Under 2017 hölls två öppna utfrågningar om penningpolitiken, en öppen utfrågning om finansiell stabilitet och en sluten utfrågning i finansutskottet. En sluten utfrågning hölls också i Försvarsberedningen.

Under 2017 bestod direktionen av följande ledamöter:

Stefan Ingves

Stefan Ingves är riksbankschef och ordförande i direktionen. Han tillträdde posten den 1 januari 2006 för en mandatperiod på sex år och fick ett förnyat mandat att leda Riksbankens direktion under ytterligare sex år från den 1 januari 2012. Fullmäktige beslutade den 29 september 2017 att förlänga Stefan Ingves mandat med ytterligare fem år från och med den 1 januari 2018. Ingves är medlem i Europeiska centralbankens (ECB) allmänna råd och ledamot av Bank for International Settlements (BIS) styrelse samt Sveriges representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse. Han är också ordförande i Baselkommittén för banktillsyn (BCBS) och i Nordisk-baltiska makrotillsynsforumet (NBMF) samt ledamot i det globala rådet för finansiell stabilitet (FSB). Vidare är han medlem i Finansiella stabilitetsrådet och fram till och med maj 2017 var han ordförande i Europeiska systemrisknämndens (ESRB) rådgivande tekniska kommitté (ATC). Han är också ledamot i Toronto Centers styrelse.

Kerstin af Jochnick

Kerstin af Jochnick är förste vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 1 januari 2012 för en mandatperiod på sex år. Fullmäktige beslutade den 29 september 2017 att förlänga Kerstin af Jochnicks mandat med ytterligare sex år från och med den 1 januari 2018. Hon representerar Riksbanken i ESRB:s styrelse och är Riksbankens ledamot i BCBS. Hon är också riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd samt ordförande för Kontantheringsrådet.

Martin Flodén

Martin Flodén är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 22 maj 2013 för en mandatperiod på fem år. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté Working Party 3 (WP3) och i Bellagiogruppen.

Per Jansson

Per Jansson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 1 januari 2012 för en mandatperiod på fem år och fick under 2016 ett förlängt mandat med ytterligare fem år från och med den 1 januari 2017. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK), i IMF-samarbetet mellan Sverige, Nederländerna, Belgien och Schweiz (G4) och i

Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (NBMFC). Han är också ställföreträdare i Internationella monetära och finansiella kommittén (IMFC-deputies).

Henry Ohlsson

Henry Ohlsson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 12 januari 2015 för en mandatperiod på sex år. Han representerar Riksbanken i ESRB:s rådgivande tekniska kommitté (ATC), i ECB:s International Relations Committee (IRC) och i FSB Regional Consultative Group (RCG).

Cecilia Skingsley

Cecilia Skingsley är vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 22 maj 2013 för en mandatperiod på sex år. Hon representerar Riksbanken i Committee on the Global Financial System (CGFS) och i Europeiska betalningsrådet (ERP). Hon är riksbankschefens ställföreträdare i BIS styrelse och hon är ordförande i Betalningsrådet. Hon är också medordförande i World Economic Forums arbetsgrupp Global Future Council on the Future of Financial and Monetary Systems.

Verksamhetsstyrning

Riksbankens mål, uppdrag och organisation läggs fast i riksbankslagen, Riksbankens arbetsordning och i Riksbankens instruktion. Riksbankens arbete styrs av en vision, en strategisk plan, en årlig verksamhetsplan och interna regelverk i form av policyer, regler och rutinbeskrivningar.

Riksbankens vision är att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet och därigenom behålla ett högt förtroende. Det innebär att uppgifterna ska fullgöras med hög kvalitet till rimliga kostnader och att Riksbanken ska vara bland de bästa i jämförelse med såväl andra centralbanker som andra jämförbara myndigheter, akademiska institutioner och privata företag.

Visionen konkretiseras i verksamhetsmål och resultatindikatorer för Riksbankens olika målområden. Varje målområde har egna mål som ska konkretisera vad Riksbankens vision innebär för respektive område. Till varje mål kopplas i sin tur en eller flera resultatindikatorer som ska ge en bild av hur väl Riksbanken lever upp till sina ambitioner.

Verksamhetsuppföljningarna har under senare år visat att Riksbanken på de flesta områden har levt upp till visionens ambitionsnivå. Det är dock en utmaning för en liten centralbank att försvara denna position och bidra på bästa sätt i en föränderlig omvärld. Förändringar i det finansiella systemet och i realekonomin leder till nya problem som behöver nya lösningar, vilket i sin tur ställer ständigt ökade krav på analys och flexibilitet. Efter varje tertial under året fick direktionen uppföljningsrapporter som sammanfattade statusen för indikatorerna, handlingsplanerna, budgeten och de operativa riskerna.

I samband med uppföljningen diskuteras de eventuella behov av åtgärder eller omprioriteringar som resultatet ger upphov till.

Verksamheten utvecklas utifrån en strategisk plan

Riksbankens verksamhetsplanering utgår från en strategisk plan som sammanfattar uppdraget och visionen samt anger en strategisk inriktning för kommande verksamhetsplaner. Den strategiska plan som varit vägledande för 2017 har temat En 350-åring i tåten, bland annat med sikte på Riksbankens jubileumsår 2018. Planen fastställdes hösten 2014 och innehåller tre strategiska mål: att Riksbanken ska ha en verksamhet i takt med tiden och omvärlden inom alla sina områden, ett engagerande arbetsklimat som bidrar till bra prioriteringar och ett effektivt arbete samt ett resultat av hög kvalitet för att förtjäna ett högt förtroende. De strategiska målen ska uppnås med hjälp av tio strategiska prioriteringar som i sin tur konkretiseras med handlingsplaner i den årliga verksamhetsplanen.

Gott förtroende hos Riksbankens målgrupper

För att följa hur olika målgruppers och allmänhetens förtroende för Riksbanken utvecklas använder Riksbanken regelbundet externa undersökningar. Kantar Sifo mäter årligen anseendet för svenska myndigheter, och Mediaakademins Förtroendebarameter, liksom SOM-institutet, mäter och jämför förtroendet för ett antal olika institutioner och organisationer i Sverige. Under 2017 visade dessa undersökningar att allmänheten har ett fortsatt högt förtroende för Riksbanken. Kantar Sifo ställer också återkommande en fråga till en webbpanel tänkt att representera allmänheten om vilket förtroende den har för Riksbanken. Under 2017 svarade en hög andel, i genomsnitt 56 procent, av de tillfrågade att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för det sätt som Riksbanken sköter sitt arbete på. Motsvarande siffra för 2016 var 53 procent.

Kommunikation

Mediernas rapportering om Riksbanken minskade något i omfattning under 2017 jämfört med föregående år. I fokus för rapporteringen var penningpolitiken. Slutfasen av sedel- och myntutbytet liksom betydelsen av hushållens skuldsättning för den finansiella stabiliteten fick också betydande uppmärksamhet i medierna.

Riksbankens penningpolitiska kommunikation präglades av budskapen att penningpolitiken bidragit till en stark konjunktur och en stigande inflation i Sverige men också att en fortsatt expansiv penningpolitik krävdes för att inflationen skulle ligga kvar nära målet. Ett viktigt inslag i kommunikationen var också att förklara och förankra införandet av en ny målvariabel för penningpolitiken och ett variationsband. Dessutom fortsatte Riksbanken att lyfta fram riskerna med hushållens höga skuldsättning. Mediernas rapportering om

penningpolitiken blev alltmer neutral eller positiv i takt med att inflationsutfallen närmade sig inflationsmålet. Samtidigt innehöll medierna fortsatt en kritisk diskussion om möjliga konsekvenser för svensk ekonomi av den negativa reporäntan.

Två större annonskampanjer genomfördes under året för att påminna om att de äldre 100- och 500-kronorssedlarna samt de äldre 1-, 2- och 5-kronorsmynten upphörde som giltiga betalningsmedel efter den 30 juni. Kampanjerna var framgångsrika och resulterade i att kännedomen om ogiltighetsdatumet ökade kraftigt i alla målgrupper.

Intern styrning och kontroll

I enlighet med bestämmelserna i riksbankslagen lämnar direktionen i årsredovisningen en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Se vidare sidan 99.

Direktionen är ytterst ansvarig för intern styrning och kontroll och fastställer övergripande policyer och vissa regler som styr verksamheten.

Den interna styrningen och kontrollen utvärderas utifrån komponenterna styr- och kontrollmiljö, riskanalys, kontrollmekanismer, information och kommunikation samt uppföljning och utvärdering.

Inom ramen för intern styrning och kontroll gör även internrevisionsavdelningen granskningar av utvalda delar av verksamheten.

Det finns olika typer av risker i Riksbankens verksamhet. Strategiska risker, som till exempel risker för anseendeförluster vid bristande måluppfyllelse, hanteras i verksamhetsstyrningen. Finansiella och operativa risker hanteras i en särskild riskprocess, där arbetet med informations säkerhet är ett viktigt och prioriterat område. Riskenheten vid stabsavdelningen rapporterar tre gånger per år sin oberoende bedömning av Riksbankens finansiella och operativa risker till direktionen.

Operativa risker kan skada Riksbankens verksamhet, tillgångar eller anseende och kan exempelvis röra hanteringen av konfidentiell information, it-stöd, interna processer och beroendet av externa parter. Verksamhetens årliga riskanalyser och incidentrapporter visar att risknivån för banken som helhet inte förändrades nämnvärt under 2017.

Medarbetare

Riksbanken hade vid utgången av 2017 totalt 368 medarbetare (323 årsarbetskrafter) jämfört med 384 medarbetare (336 årsarbetskrafter) 2016. Under året har hälsa och arbetsmiljö stått i fokus för att främja en god arbetsmiljö med bland annat satsningar på ledar- och medarbetarskap.

Hälsa och arbetsmiljö i fokus

Under året genomförde Riksbanken en medarbetarundersökning som 92 procent av medarbetarna deltog i. Undersökningen visade att åtta av tio medarbetare känner stor motivation i sitt arbete och är stolta över att arbeta i banken. Man upplever även att diskussionsklimatet är gott och ger cheferna goda betyg. Dock behöver möjligheten till återhämtning efter intensiva arbetsperioder bli bättre, och många medarbetare upplever att det är svårt att prioritera mellan arbetsuppgifterna. Under året initierades därför en uppföljning tertialvis inom området för organisatorisk och social arbetsmiljö.

Under året utökade banken satsningen på hälsa och friskvård, bland annat genom ett ökat friskvårdsbidrag samt ett erbjudande till alla medarbetare om att genomgå en hälsoundersökning. Sjukfrånvaron var 2017 1,2 procent, jämfört med 1,7 procent 2016.

Ledarskap, medarbetarskap och teamutveckling

Riksbanken fokuserar på att vidareutveckla ledar- och medarbetarskapet på banken. Alla nya chefer genomgår utbildning i bland annat coachande förhållningssätt och feedback, och samtliga chefer har fått möjlighet att fördjupa sig inom organisatorisk och social arbetsmiljö och teamutveckling. Under 2017 års ledarkonferens fick cheferna även utbildning i att förebygga och hantera konflikter och kränkande särbehandling.

Attraktiv arbetsgivare

För femte året i rad rankade ekonomistudenterna Riksbanken som den mest attraktiva arbetsgivaren inom den offentliga sektorn i Universums undersökning Företagsbarometern.

Miljöarbete

Riksbanken strävar efter att arbeta förebyggande och medverka till att minska miljöpåverkan. Miljöarbetet är integrerat i verksamheten och ingår i varje chefs ansvar. Riksbankens mått i miljöarbetet och deras utfall anges i tabell 1. Energiförbrukningen (MWh) minskade totalt men eftersom antalet årsarbetare också minskade redovisas energiförbrukningen totalt per anställd som marginellt högre.

Tabell 1 Uppföljningsmått ekologiskt hållbar utveckling

Uppföljningsmått	2015	2016	2017
Utsläpp av koldioxid från tjänsteresor (ton), totalt per anställd	1,42	1,59	1,5
Energiförbrukning, totalt (MWh)	5 410	5 883	5 689
Energiförbrukning, totalt per anställd (MWh per kvadratmeter)	17,4 (0,23)	17,5 (0,23)	17,6 (0,22)

Källa: Riksbanken.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Tillväxten i svensk ekonomin var fortsatt god 2017. Enligt Riksbankens bedömning i december växte BNP med 2,5 procent under året. Inflationen har ökat trendmässigt sedan 2014 och låg 2017 nära målet. Inflationen mätt med KPIF uppgick till 2,0 procent i genomsnitt, medan KPI-inflationen var 1,8 procent. Det har krävts en lång tid av expansiv penningpolitik för att få upp inflationen, och direktionen betonade att det vore riskfyllt att alltför skyndsamt lägga om politiken. Penningpolitiken ändrades inte heller mycket under året, men gjordes något mer expansiv genom ett beslut i april om ytterligare köp av statsobligationer. I december beslutades också att tidigarelägga återinvesteringarna av de obligationer som förfaller under 2019. I september beslutade direktionen att göra KPIF-inflationen, som länge i praktiken fungerat som målvariabel, till officiell målvariabel. Ett variationsband kring målet infördes också som ett sätt att illustrera att penningpolitiken inte kan detaljstyra inflationen.

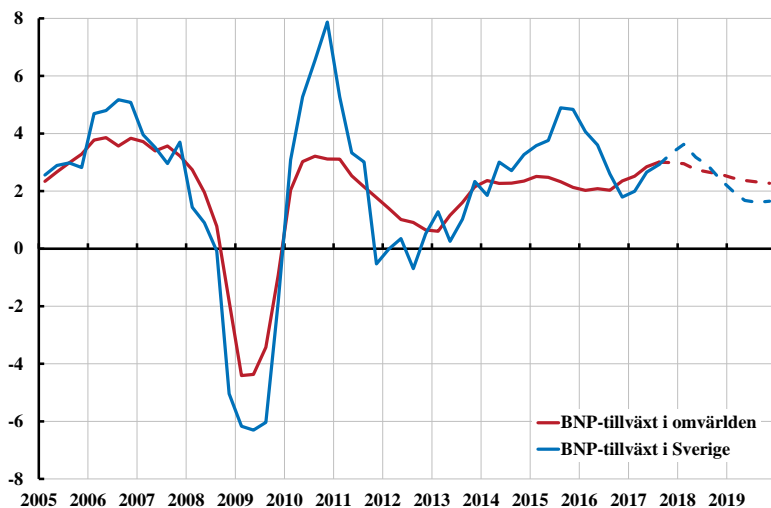
Penningpolitiken

Riksbankens direktion håller normalt sex penningpolitiska möten per år där den beslutar om reporäntan och andra penningpolitiska åtgärder. I anslutning till de penningpolitiska beslutsmötena publiceras en penningpolitisk rapport (PPR) som innehåller prognoser för reporäntan, inflationen och andra ekonomiska variabler.

Den svenska penningpolitiken under 2017 bedrevs i en miljö där den globala konjunkturen blev starkare och världshandeln steg. Inflationen i omvärlden sjönk under inledningen av 2017 i spåren av fallande energipriser. Under sommaren började energipriserna stiga igen, vilket bidrog till högre inflation. Trots goda konjunktursignaler var den globala inflationen dock överlag dämpad. Fortsatta svaga inflationsutsikter har gjort att normaliseringen av penningpolitiken i omvärlden väntas ta tid.

Den förbättrade internationella konjunkturen och en expansiv inhemsk penningpolitik bidrog till en fortsatt gynnsam utveckling i den svenska ekonomin. BNP-tillväxten var god och sysselsättningen ökade. Efter att ha varit hög även i ett internationellt perspektiv under några år var BNP-tillväxten under året i linje med den i omvärlden (se diagram 1). Också inflationen fortsatte att stiga (se diagram 2). Det bedömdes finnas förutsättningar för inflationen att ligga kvar nära 2 procent framöver givet en fortsatt expansiv politik.

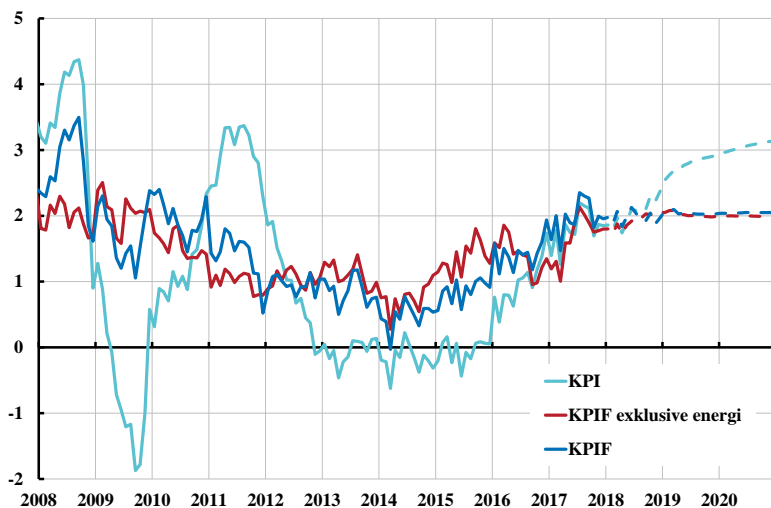
Diagram 1 BNP-tillväxt i Sverige och omvärlden, årlig procentuell förändring

Anm.: BNP i omvärlden är viktat med KIX. De streckade linjerna avser Riksbankens prognos i december 2017, inklusive prognos för fjärde kvartalet 2017.

Källor: Nationella källor, SCB och Riksbanken.

Diagram 2 KPI, KPIF och KPIF exklusive energi, årlig procentuell förändring

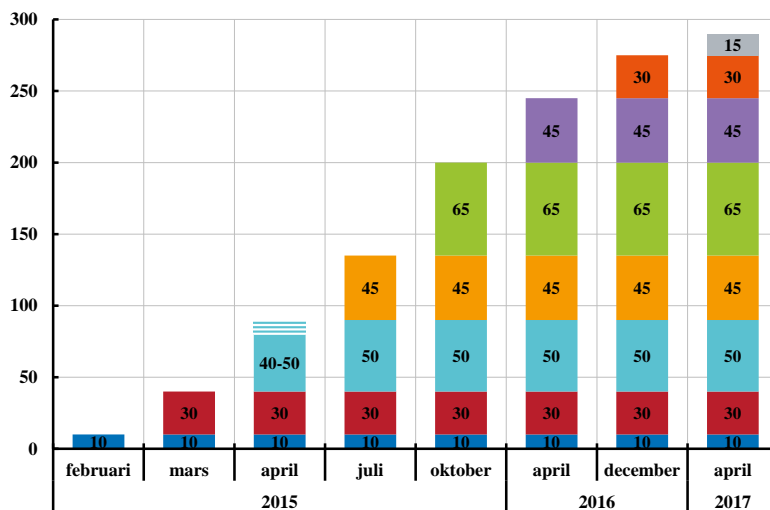
Anm.: KPIF är KPI med fast ränta. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i december 2017.

Källor: SCB och Riksbanken.

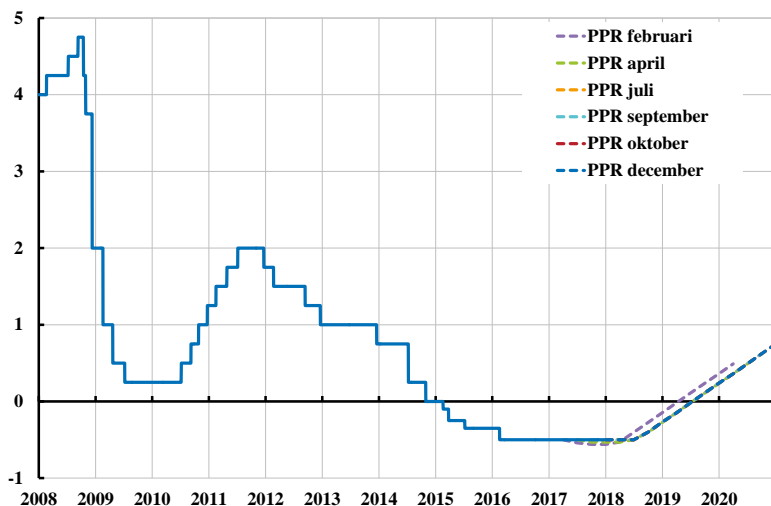
Under året hölls reporäntan oförändrad på $-0,50$ procent vid samtliga penningpolitiska möten. Direktionen beslutade i april att köpen av statsobligationer skulle utökas med ytterligare 15 miljarder kronor under andra halvåret 2017 (se diagram 3). Vid aprilmötet gjordes också bedömningen att

det skulle ta något längre tid innan Riksbanken skulle höja räntan, vilket väntades ske i mitten av 2018 (se diagram 4). Ett skäl till den reviderade synen i april var att de löneavtal som slutits bedömdes innebära att kostnadstrycket i ekonomin skulle komma att stiga långsammare än Riksbanken tidigare räknat med. I december beslutade direktionen att i januari 2018 inleda återinvesteringarna av de obligationer som förfaller under 2019. Riksbankens bedömning är att obligationsköpen inte utgör ett stort problem på marknaden, även om det nu tar något längre tid att utföra transaktioner. Riksbanken följer utvecklingen noga, bland annat genom återkommande kontakter med berörda aktörer.

Diagram 3 Riksbankens beslutade köp av statsobligationer, miljarder kronor

Anm.: Köpen av reala och nominella statsobligationer, exklusive återinvesteringar.
Källa: Riksbanken.

Diagram 4 Reporäntan och reporänteprognoiser 2017, procent

Anm.: Den heldragna linjen är utfall (dagsdata), och de streckade linjerna är Riksbankens prognoser (kvartalsmedelvärden). Prognoseerna för april till och med december är nästan identiska.

Källa: Riksbanken.

Ett återkommande tema vid de penningpolitiska mötena var att det har krävts en mycket expansiv penningpolitik för att få upp inflationen och att det vore riskfyllt att alltför tidigt göra penningpolitiken mindre expansiv. En återkommande synpunkt var också att kronans utveckling är av stor betydelse för inflationen och att en stor eller snabb förstärkning av kronan skulle göra det betydligt svårare att stabilisera inflationen kring målet. Detta ansågs begränsa möjligheterna för svensk penningpolitik att avvika från omvärldens.

Ruta 2 – Penningpolitiska beslut och reservationer 2017

14 februari Reporäntan lämnades oförändrad på $-0,50$ procent och delegeringsmandatet för valutainterventioner förlängdes till oktober 2017. Detta mandat, som direktionen först beslutade om i januari 2016, innebär att riksbankschefen och förste vice riksbankschefen har mandat att besluta om närmare detaljer för eventuella interventioner på valutamarknaden, om det inte skulle finnas tid att invänta beslut från hela direktionen. Martin Flodén reserverade sig mot att förlänga delegeringsmandatet med samma motivering som i januari, februari och juli 2016, det vill säga att valutainterventioner inte är ett lämpligt verktyg för att i det aktuella läget göra penningpolitiken mer expansiv om ett behov av ytterligare stimulanser uppstår.

26 april Reporäntan lämnades oförändrad på $-0,50$ procent, och direktionen beslutade att köpa statsobligationer för ytter-

	ligare 15 miljarder kronor under andra halvåret 2017. Prognosen för kommande räntehöjningar flyttades fram något. Martin Flodén, Henry Ohlsson och Cecilia Skingsley reserverade sig mot att genomföra ytterligare obligationsköp eftersom de ansåg att penningpolitiken inte behövde göras mer expansiv.
3 juli	Reporäntan lämnades oförändrad på –0,50 procent.
6 september	Reporäntan lämnades oförändrad på –0,50 procent.
25 oktober	Reporäntan lämnades oförändrad på –0,50 procent och delegeringsmandatet för valutainterventioner förlängdes till juli 2018. Martin Flodén reserverade sig mot att förlänga delegeringsmandatet med samma motivering som tidigare. Henry Ohlsson reserverade sig med motiveringen att i ett läge med inflation och inflationsförväntningar nära målet kan frågor om eventuella interventioner handläggas utan särskilda mandat.
19 december	Reporäntan lämnades oförändrad på –0,50 procent. Direktionen beslutade att i januari 2018 inleda återinvesteringarna av de obligationer som förfaller under 2019. Martin Flodén och Henry Ohlsson reserverade sig mot det senare beslutet. De förespråkade att direktionen i ett senare skede tar ställning till om och i så fall hur förfallen under 2019 ska återinvesteras.

KPIF blir målvariabel och variationsband införs

I september gjordes vissa förändringar i det penningpolitiska ramverket. Riksbankens direktion beslutade då att göra inflationen mätt med KPIF, konsumentprisindex med fast ränta, till formell målvariabel för penningpolitiken i stället för inflationen mätt med KPI. Direktionen beslutade samtidigt att introducera ett variationsband om 1–3 procent för utfallen för KPIF-inflationen. Intervallet är tänkt att på ett enkelt sätt illustrera att inflationen varierar och inte kommer att vara exakt 2 procent varje enskild månad. Målet för penningpolitiken påverkas dock inte av detta. Riksbanken siktar alltid mot 2 procent, oavsett om inflationen i utgångsläget ligger innanför eller utanför variationsbandet. Dessa förändringar baserades på en analys som pågått en tid och som beskrevs i Riksbankens årsredovisning 2016.

Beslutet förbereddes bland annat genom att Riksbanken i maj 2017 remitterade en promemoria, som beskrev de ändringar Riksbanken övervägde att göra, till 50 organisationer och myndigheter. I en protokollsbilaga i samband med beslutet redovisades en sammanfattning av remissinstansernas yttranden och direktionens överväganden.

Ruta 3 – Nivån på inflationsmålet

I samband med att inflationsmålspolitiken introducerades 1993 beslutade Riksbanken att nivån på inflationsmålet skulle vara 2 procent. Ett väldefinierat mål som kunde utgöra ett tydligt ankare för pris- och lönebildningen ansågs nödvändigt för att bryta med den tidigare utvecklingen med hög och varierande inflation och för att skapa förutsättningar för en mer gynnsam ekonomisk utveckling framöver. När ekonomins aktörer har en gemensam bild av hur priserna kommer att utvecklas i framtiden blir det lättare att planera långsiktigt. En fördel med att målet är 2 procent och inte lägre är att lönebildningen kan försämrans när den genomsnittliga inflationen är alltför låg. Anledningen är att det i praktiken har visat sig svårt att sänka nominella löner. Om inflationen är låg och de nominella lönerna inte kan sänkas blir det svårt att anpassa både den genomsnittliga reallönen och relativlönerna mellan olika företag och branscher. I förlängningen kan detta medföra både högre arbetslöshet och en sämre produktivitetsutveckling i ekonomin. Med en viss inflationstakt mildras dessa problem.

En annan fördel, som varit särskilt tydlig under senare år, är att en mycket låg genomsnittlig inflation skulle göra det svårare för penningpolitiken att motverka lågkonjunkturer. Om inflationen i genomsnitt är låg kommer även den nominella räntan att i genomsnitt bli låg. Ju lägre räntan är i ett normalläge, desto mindre utrymme finns det att sänka den innan den når sin nedre gräns. Detta innebär att penningpolitiken blir mindre expansiv än vad som vore önskvärt. Även med inflationsmål på 2 procent har flera centralbanker tvingats sänka sin styrrenta så långt det bedömts vara möjligt och ligga kvar där under lång tid. Med lägre mål hade perioden med styrrentan vid nedre gränsen blivit ännu längre.

Måluppfyllelse

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott. Till denna utvärdering sammanställer Riksbanken rapporten Redogörelse för penningpolitiken som publiceras efter den första penningpolitiska rapporten för året. I Redogörelse för penningpolitiken redogörs bland annat för hur inflationen och realekonomin har utvecklats under det gångna året. Redogörelsen för 2017 kommer att överlämnas till riksdagen i mars 2018.

Riksbanken strävar efter att stabilisera inflationen runt inflationsmålet, men försöker också stabilisera produktion och sysselsättning runt långsiktigt hållbara utvecklingsbanor. Riksbanken bedriver därmed vad som kallas en flexibel inflationsmålspolitik. En förutsättning för en sådan politik är att förtroendet för inflationsmålet upprätthålls.

Vid utvärdering av penningpolitikens måluppfyllelse bör hänsyn tas till hur inflationen har utvecklats, men även till utvecklingen i realekonomin. Dock påverkas både inflationen och realekonomin ständigt av oväntade

störningar vilket gör att avvikelser från inflationsmålet är regel snarare än undantag.

Inflationen 2017

Efter en lång tid med inflation under målet har KPIF-inflationen stigit med stöd av en expansiv penningpolitik. Såväl KPIF-inflationen som mått på den underliggande inflationen har ökat trendmässigt sedan 2014 och låg 2017 nära målet (se diagram 2 och tabell 2).

Tabell 2 Jämförelse mellan olika inflationsmått, årlig procentuell förändring

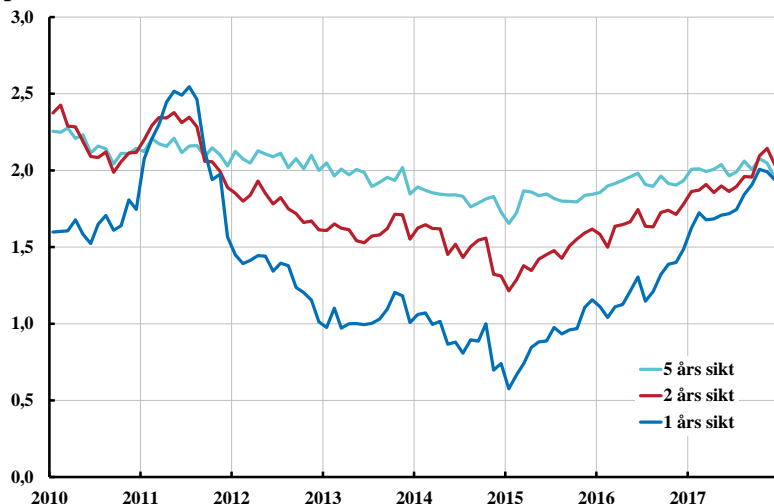
	Årsgenomsnitt		
	2015	2016	2017
KPIF	0,9	1,4	2,0
KPIF exklusive energi	1,4	1,4	1,7
KPI	0,0	1,0	1,8

Anm.: KPIF är KPI med fast ränta.
Källor: SCB och Riksbanken.

Inflationen mätt med KPIF uppgick till 2,0 procent i genomsnitt 2017, att jämföra med 1,4 procent 2016. Måluppfyllelsen var i den meningen mycket god. Även KPI-inflationen steg markant, från 1,0 procent 2016 till 1,8 procent 2017. Under våren blev inflationen oväntat hög, delvis på grund av tillfälliga faktorer, men även som ett resultat av en relativt bred uppgång i tjänstepriserna. Riksbanken gjorde bedömningen att KPIF-inflationen, understödd av en fortsatt expansiv penningpolitik, kommer att förbli nära 2 procent de kommande åren.

Även inflationsförväntningarna har stigit under ett antal år efter att ha legat en bit under målet. Förväntningarna på fem års sikt låg nära 2 procent under hela året (se diagram 5).

Diagram 5 Inflationsförväntningar bland penningmarknadens aktörer, procent

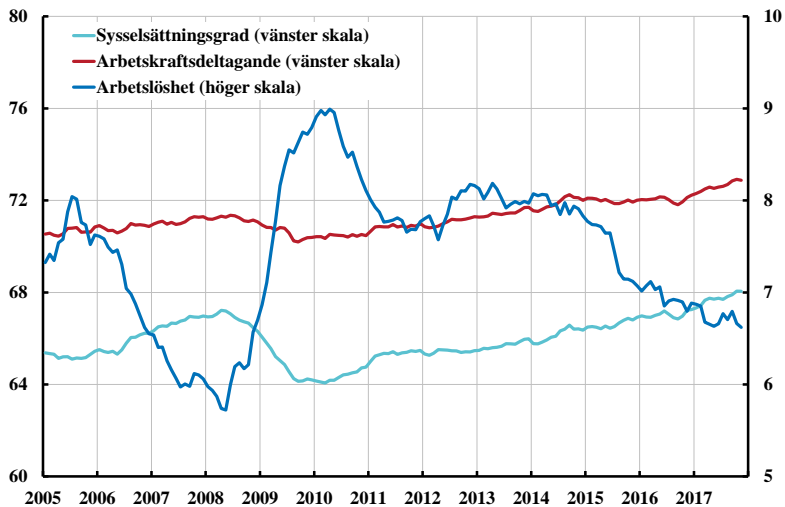
Källa: TNS Sifo Prospera.

Realekonomisk utveckling 2017

Den svenska ekonomin utvecklades fortsatt starkt under 2017. Mot slutet av 2017 skedde en nedgång i bostadspriserna men det fanns inga tecken på att detta hade någon omedelbar negativ effekt på förtroendet för den ekonomiska utvecklingen bland hushåll och företag. För helåret landade BNP-tillväxten på 2,5 procent enligt Riksbankens prognos i december.

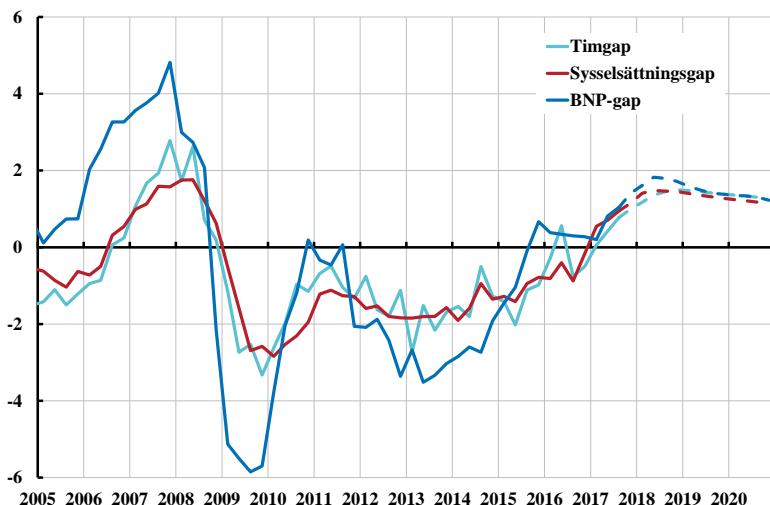
Läget på arbetsmarknaden har förbättrats trendmässigt sedan början av 2013 med stigande sysselsättningsgrad och sjunkande arbetslöshet. Det starka konjunkturläget gör att efterfrågan på arbetskraft är stor, och det har blivit allt svårare för företagen att rekrytera kvalificerad personal. Detta väntas påverka den lokala lönebildningen och medföra stigande löneökningar utöver de centrala avtalen. Arbetslösheten sjönk ytterligare något 2017, till i genomsnitt 6,7 procent, enligt Riksbankens bedömning i december, samtidigt som sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet ökade (se diagram 6).

Diagram 6 Arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad och arbetslöshet, procent

Anm.: Säsongrensade data. Tre månaders glidande medelvärde. Uppgifterna avser personer i åldern 15–74 år. Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden mäts i procent av befolkningen. Arbetslösheten mäts i procent av arbetskraften.
Källa: SCB.

För att mäta konjunkturläget i ekonomin använder Riksbanken olika mått på resursutnyttjandet, till exempel BNP-gapet, timgapet och sysselsättningsgapet. Dessa mäter BNP:s, arbetstimmarnas och sysselsättningsens avvikelser från sina respektive långsiktiga trender. Den sammantagna bild som måtten ger är att resursutnyttjandet var högre än normalt under 2017 (se diagram 7). Resursutnyttjandet väntas även stiga ytterligare något och förbli högre än normalt de närmaste åren.

Diagram 7 BNP-, sysselsättnings- och timgap, procent

Anm.: Gapen avser BNP:s, antalet arbetade timmars respektive antalet sysselsattas avvikelser från Riksbankens bedömda trender. De streckade linjerna avser Riksbankens prognos i december 2017.

Källor: SCB och Riksbanken.

Ruta 4 – Statistik

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Statistik över finansmarknaden, värdepappersemissioner och betalningsbalansen produceras och publiceras på Riksbankens uppdrag av Statistiska centralbyrån (SCB). Riksbanken ansvarar för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling.

Riksbanken samlar själv in och publicerar daglig omsättningsstatistik på ränte- och valutamarknaden från Riksbankens och Riksgäldens motparter. Dessutom publiceras dagligen räntor och valutakurser på Riksbankens webbplats.

Tre gånger om året genomför Riksbanken intervjuer med 40–45 företag för att få en snabb och aktuell bild av utvecklingen för de icke-finansiella företagen. Vidare bedriver Riksbanken statistikarbete i flera internationella institutioner såsom det Europeiska centralbankssystemet (ESCB), Eurostat och Bank for International Settlements (BIS).

Globaliseringens effekter på statistiken uppmärksammas allt oftare i det internationella statistikarbetet. Inte minst återspeglas det i betalningsbalansstatistiken. Under 2017 genomfördes en studie av de senaste decenniernas stora överskott i den svenska bytesbalansen. Studien visar att en stor del av överskottet uppstår i de multinationella företagens produktion och försäljning utomlands.

Fortsatt utveckling av mikrodata

Sedan 2015 driver Riksbanken och SCB gemensamt ett projekt i syfte att upprätta två nya statistiska undersökningar. Undersökningarna kommer att innehålla detaljerade uppgifter om dels företags krediter (KRITA), dels företags värdepappersinnehav (VINN), och uppgifterna kommer successivt att börja användas i Riksbankens analysarbete under 2018. Riksbanken beslutade i april om nya föreskrifter som reglerar insamlingen av kredituppgifterna.

Riksbanken publicerade i oktober rapporten Riksbankens förslag till ny statistik över hushållens finansiella tillgångar och skulder. Bakgrunden är att hushållens tillgångar och skulder ökat kraftigt de senaste åren samtidigt som det i Sverige saknas detaljerad data över hushållens balansräkningar. Dessa uppgifter är centrala för att man ska kunna bedöma hushållssektorns motståndskraft mot olika ekonomiska störningar samt penningpolitikens effekter på samhällsekonomin. Rapporten har varit underlag till en dialog med olika intressenter under hösten, och i december fattade Riksbanken beslut om att utreda förutsättningarna för den föreslagna insamlingen.

Förändrad lagstiftning

Lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna gav Riksbanken och Finansinspektionen förutsättningar att samordna och samutnyttja vissa insamlade uppgifter med hjälp av SCB. I samband med att de två databaserna VINN och KRITA tas i bruk kommer ytterligare uppgifter att behöva behandlas i databasen. Det gäller till exempel uppgifter ur Riksbankens egen balansräkning, något som lagen idag inte medger. Riksbanken tog därför i slutet av 2016 initiativ till att försöka få till förändringar i lagen för att anpassa den till myndigheternas behov. Under året har ett uppdaterat lagförslag tagits fram av Finansdepartementet. Beslut om förändring i lagen fattades i november. Den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2018.

Penningpolitiskt utvecklingsarbete

Under året fortsatte Riksbanken arbetet med att utveckla den penningpolitiska analysen. En fråga som analyserades var vilken nivå på reporäntan man kan förvänta sig på lång sikt, givet att de globala reala räntorna sjunkit under lång tid och i dag är påfallande låga. Ett annat exempel på arbetet under året var att Riksbanken sammanställde sina erfarenheter av att publicera ränteprognoser. Även arbetet med att fördjupa inflationsanalysen fortsatte.

Reviderad bedömning av reporäntan på lång sikt

Internationella studier pekar på att den långsiktiga, mer normala, nivån på den reala räntan i dag är betydligt lägre än tidigare. Detta avspeglar en struk-

turell utveckling och är ett utslag av att viljan att spara har ökat medan viljan att investera har minskat i världen i stort. I takt med att den globala konjunkturen återhämtar sig och effekterna av finans- och skuldskrisen successivt avtar väntas räntorna visserligen stiga. Strukturella faktorer bedöms dock fortsätta att bidra till att räntorna blir lägre än före den finansiella krisen. Många internationella studier utmynnar i att den reala räntan på lång sikt troligen kommer att ligga runt 1 procent eller ännu lägre. Givet inflationsförväntningar på cirka 2 procent skulle detta motsvara en nominell ränta på runt 3 procent.

I ljuset av denna globala trend i räntorna har flera centralbanker justerat ned sina bedömningar av den egna ekonomins långsiktigt normala ränta. Riksbanken gjorde under året bedömningen att reporäntan på lång sikt kan väntas ligga mellan 2,5 och 4,0 procent. Bedömningen överensstämmer med den som andra centralbanker och bedömare gjort för de internationella långsiktiga räntenivåerna. Uppskattningen är lägre än Riksbankens tidigare publicerade intervall på 3,5–4,5 procent från 2010, vilket baserades bland annat på historiska realräntor och historisk tillväxt. En uppdatering av dessa faktorer tyder på att den långsiktiga räntenivån har sjunkit med omkring 1 procentenhet. Den nya bedömningen har arbetats in i Riksbankens prognosmodeller.

Riksbankens erfarenheter av att publicera ränteprognoser

Riksbanken började publicera egna prognoser för reporäntan 2007. I den utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015 som Marvin Goodfriend och Mervyn King gjorde på finansutskottets uppdrag, och som publicerades i januari 2016, rekommenderade författarna att Riksbanken utvärderar erfarenheterna av att publicera egna ränteprognoser. Även finansutskottet ansåg i sin årligt återkommande utvärdering av penningpolitiken att erfarenheterna av räntebanan bör utvärderas grundligt.

Riksbanken publicerade en sådan utvärdering i juni. I studien konstateras att Riksbankens erfarenheter av att göra egna reporänteprognoser överlag är goda. Riksbankens interna arbete med de penningpolitiska beslutsunderlagen har utvecklats och blivit bättre. Möjligheterna till en öppen diskussion och utvärdering av penningpolitiken externt har också förbättrats genom att Riksbanken har publicerat sina egna prognoser för reporäntan.

Det har dock också funnits utmaningar. En sådan har varit att reporänteprognoserna inte har varit särskilt träffsäkra. Som visas i studien gäller dock detta i många länder och för många bedömare. Tänkbara förklaringar till detta är den trendmässiga nedgången i globala realräntor som pågått de senaste decennierna och de stora negativa störningar som världsekonomin utsatts för sedan 2008 i form av såväl den globala finanskrisen som den europeiska skuldskrisen. En annan utmaning är de skillnader som funnits mellan marknadsräntorna och Riksbankens reporänteprognoser.

Två saker för Riksbanken att fundera vidare på är hur ränteprognoernas träffsäkerhet kan förbättras och vilken betydelse förändringar i reporäntan har relativt förändringar i reporäntebanan.

Som ett resultat av Goodfriends och Kings rekommendation att utvärdera erfarenheterna av att publicera reporänteprognoser arrangerade Riksbanken den 11–12 maj också den internationella konferensen The Future of Forward Guidance för inbjudna deltagare och talare. Konferensen handlade om hur centralbanker bör kommunicera om den framtida penningpolitiken.

Fortsatt arbete med inflationsanalysen

Arbetet med att fördjupa och förfina inflationsanalysen fortsatte under året. Ett projekt har handlat om i vilken mån information från internet kan användas för att förbättra inflationsprognoserna. Mängden information som publiceras på internet ökar mycket snabbt. Riksbanken har sedan våren 2015 på experimentell basis arbetat med att samla in vissa prisuppgifter från internet i syfte att utvärdera hur väl dessa kan användas som underlag i prognoser för inflationen. Under året har projektet utvärderats i en ekonomisk kommentar. Resultaten tyder på att det går att automatisera insamling från internet, och uppgifterna kan bidra till mer träffsäkra kortsiktiga inflationsprognoser.

En annan analys handlade om sambandet mellan löneutvecklingen och konjunkturläget och sammanfattades i en fördjupning i den penningpolitiska rapporten i juli. I både Sverige och omvärlden har lönerna stigit långsamt trots att konjunkturen har stärkts. I fördjupningen konstaterades att löneökningstakten kan ha påverkats av olika faktorer, såsom strukturella förändringar på arbetsmarknaden, och att löne- och inflationsförväntningarna kan ha anpassats till den långa perioden med låg inflation. Kopplingen från löner till inflation går dock framför allt via arbetskostnaderna per producerad enhet, och eftersom Riksbanken bedömer att både löner och produktivitet utvecklas svagt under kommande år så väntas ändå dessa kostnader stiga i linje med det historiska genomsnittet.

Ruta 5 – Riksbankens forskning 2017

Riksbankens forskning är framför allt inriktad på områden som har direkt betydelse för bankens verksamhet. Målet med forskningen är att tillhandahålla bättre underlag för utformningen av Riksbankens policybeslut.

Resultaten av Riksbankens forskning publiceras i internationella vetenskapliga tidskrifter men även i Riksbankens tidskrift Penning- och valutapolitik. Forskningens resultat sprids också genom presentationer vid andra centralbanker och vid universitet samt på vetenskapliga konferenser.

De forskare som är inriktade mot finansiell stabilitet studerar svenska hushåll och företag i syfte att förstå deras ekonomiska agerande. Ett exempel på denna forskning är en uppsats publicerad i *Review of Financial Studies* som empiriskt påvisar att negativ kreditinformation (förekomsten av betal-

ningsanmärkningar) har en direkt negativ effekt på individens arbetsinkomst i Sverige.

De forskare som är inriktade mot makroekonomisk forskning bidrar också till att underlätta förståelsen av en komplex verklighet. Exempel på forskning inom detta område är en forskningsrapport som visar att centralbanker bör ta ordentlig hänsyn till realekonomin när de bedriver penningpolitik för att maximera hushållens välfärd. Denna slutsats stöder Riksbankens penningpolitiska strategi, vilken syftar till att bidra till att minska variationerna i realekonomin – till exempel produktionen och sysselsättningen – om trovärdigheten för inflationsmålet inte är hotad.

Forskare från forskningsenheten samarbetar även med övriga medarbetare på Riksbanken i syfte att ta fram bättre underlag inför policybeslut. Ett exempel på detta är en artikel i Penning- och valutapolitik som analyserar om Riksbanken och andra svenska prognosmakare tar tillräcklig hänsyn till Sveriges omvärldsberoende i sina prognoser för den inhemska utvecklingen. Den jämför Riksbankens prognoser för omvärldens BNP-tillväxt och inflation med ett antal större svenska prognosmakare, däribland Konjunkturinstitutet. Artikeln visar bland annat att både Riksbanken och Konjunkturinstitutet tar för liten hänsyn till omvärlden på lång sikt i prognoserna för inflationen och på både kort och lång sikt för BNP. Analysen kan vara ett av flera verktyg för att förbättra prognosarbetet framöver.

Som ett led i arbetet med att högtidlighålla Riksbankens 350-årsjubileum 2018 arrangerade forskningsenheten i april en konferens kring temat centralbankers historia. Under två dagar diskuterades de uppsatser som ska ingå i en jubileumsbok framtagen i samarbete med Cambridge University Press. Boken beskriver Riksbankens historiska utveckling och jämför denna med elva andra centralbankers för att identifiera gemensamma nämnare i centralbankernas utveckling, men också intressanta särdrag.

Utöver detta har Riksbankens forskare under året också undervisat doktorander och magisterstudenter på svenska universitet. Detta speglar Riksbankens samverkan med den akademiska världen och andra centralbanker för att skaffa och sprida kunskaper och säkra framtida kompetensförsörjning.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende

Det finansiella systemet fungerade väl under 2017. Riksbanken bedömde dock att hushållens höga skuldsättning fortsatt utgör en stor risk som kan hota den makroekonomiska och den finansiella stabiliteten. Riksbanken fortsatte att i nationella och internationella forum påverka det finansiella regelverket. Därutöver arbetade Riksbanken med att fördjupa analysen av viktiga stabilitetsfrågor.

Den finansiella infrastrukturen bedömdes vara säker och effektiv, även om det fanns operativa risker som behövde hanteras. Riksbankens betalningssystem RIX fungerade väl under året och sedel- och myntutbytet avslutades.

Finansiell stabilitet

Riksbankens arbete med finansiell stabilitet bestod under 2017 till stor del av att följa utvecklingen i Sverige och i omvärlden för att analysera risker som kan byggas upp i det finansiella systemet och hota stabiliteten. Riksbanken föreslog också åtgärder för att minska dessa risker.

I övrigt fortsatte arbetet med att påverka utformningen och införandet av såväl nationella som internationella finansiella regelverk. Riksbanken deltog för detta ändamål i internationellt arbete och lämnade också flera remissyttranden och konsultationssvar (se även bilaga 2). Riksbanken deltog även i det finansiella stabilitetsrådet.

Nationellt arbete för att stärka det finansiella systemet

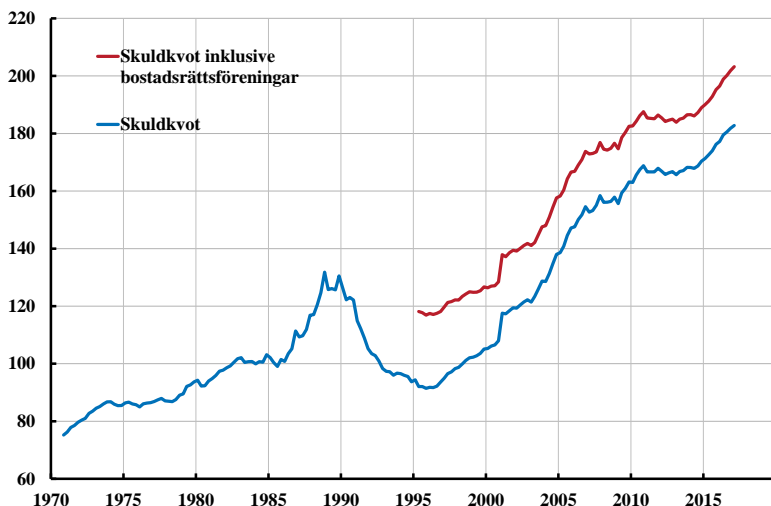
Riksbanken bedömde att det svenska finansiella systemet fungerade väl under 2017. Det fanns dock sårbarheter och risker som kan hota den finansiella stabiliteten. Den största risken för det svenska finansiella systemet var, enligt Riksbanken, hushållens höga och stigande skuldsättning.

Vidare bedömde Riksbanken att den finansiella infrastrukturen var säker och effektiv, även om det fanns operativa risker som behövde hanteras.

Hushållens skuldsättning utgör ett fortsatt allvarligt hot

Den höga och växande skuldsättningen hos hushållen fortsatte att utgöra en allvarlig risk för svensk ekonomi under 2017. Svenska hushåll är högt skuldsatta i både ett historiskt och ett internationellt perspektiv. Den aggregerade skuldkvoten, det vill säga skulder i förhållande till disponibel inkomst, uppgick hösten 2017 till över 180 procent (se diagram 8).

Diagram 8 Hushållens skuldkvot i Sverige, procent av disponibel inkomst

Källor: SCB och Riksbanken.

Parallellt med den stigande skuldsättningen har också bostadspriserna stigit kraftigt under en lång tid. I mitten av sommaren dämpades dock prisuppgången, och under hösten föll priserna något. Det ökade utbudet av bostäder under de senaste åren kan ha bidragit till dämpningen. I Riksbankens prognos ökar bostadspriserna långsammare de kommande åren, bland annat eftersom utbudet av bostäder fortsätter att öka, och hushållens bolåneräntor börjar stiga. Riksbanken bedömde att en mer dämpad prisökningstakt är positiv och att det bidrar till en mer stabil utveckling på bostadsmarknaden och en långsammare ökning av hushållens skulder. Samtidigt finns det en risk för att det ökande byggandet inte matchar de bostäder som efterfrågas. Det kan även uppkomma en situation där bostadsbyggandet fortsätter att öka kraftigt samtidigt som efterfrågan försvagas. Om större obalanser uppstår kan det resultera i snabba och stora korrigeringar av de högt uppdrivna bostadspriserna, vilket innebär risker för den finansiella och makroekonomiska stabiliteten.

Kombinationen av stora skulder och att merparten av bolånetagarna har lån till rörlig ränta innebär att hushållen snabbt kan påverkas av stigande räntor och större prisfall på bostadsmarknaden. Detta belyste Riksbanken i en fördjupning i årets andra rapport om finansiell stabilitet. En orsak till att skuldsättningen ökar är att bostadsmarknaden fungerar dåligt. Bostadspolitiska åtgärder behövs för att åstadkomma en bättre fungerande bostadsmarknad som kan minska riskerna förknippade med hushållens höga skuldsättning på sikt. Riksbanken tryckte bland annat på vikten av att skapa en bättre balans mellan utbud och efterfrågan på bostadsmarknaden och framhöll att det är viktigt att genomföra reformer som leder till att beståndet av

bostäder utnyttjas på ett mer effektivt sätt. En anledning till att bostadsmarknaden fungerar dåligt är att hyressättningssystemet begränsar utbudet av bostäder och leder till inlåsnings effekter som gör det svårt, särskilt för unga och de som inte är etablerade på bostadsmarknaden, att finna bostäder. Även skattepolitiken behöver ses över. Det kan bland annat handla om att se över beskattningen av kapitalvinster vid bostadsförsäljning, fastighetsskatten samt ränteavdragen. Riksbanken tryckte också på makrotillsynsåtgärdernas roll i att minska riskerna som är kopplade till hushållens höga och stigande skuldsättning och ställde sig positiv till Finansinspektionens förslag om ett skärpt amorteringskrav.

Banksystemets exponeringar mot fastighetsmarknaden gör det sårbart

Riksbanken fortsatte under året att belysa de sårbarheter som finns i det svenska finansiella systemet. En sårbarhet är kopplad till de stora exponeringarna mot fastighetsmarknaden. Lånen till svenska hushåll och icke-finansiella företag med bostäder eller andra typer av fastigheter som säkerhet har ökat och utgör i dag cirka 80 procent av storbankernas utlåning. Bankerna i sin tur finansierar i stor utsträckning dessa lån på kapitalmarknaden, framför allt med säkerställda obligationer för vilka säkerheterna är just bolån. I takt med att bolånen har ökat har även volymen av säkerställda obligationer ökat. Detta gör bankerna känsliga för ett fall i bostadspriser eftersom det kan påverka förtroendet för dem samt fördyra och försämra deras möjlighet till finansiering.

Stort banksystem både med och utan Nordea

Riksbanken ansåg att Nordeas planerade flytt av huvudkontoret från Sverige till Finland inte skulle minska riskerna i det svenska finansiella systemet eftersom Nordeas verksamhet i Sverige inte bedömdes förändras vare sig vad gäller storleken eller sammanlänkningen med övriga banker. Riksbanken betonade att det är viktigt att flytten av Nordeas huvudkontor inte leder till ökade stabilitetsrisker genom till exempel minskade kapital- och likviditetskrav för banken och att Finland kan axla det ansvar som följer av flytten till en bankunion som ännu inte är helt komplett.

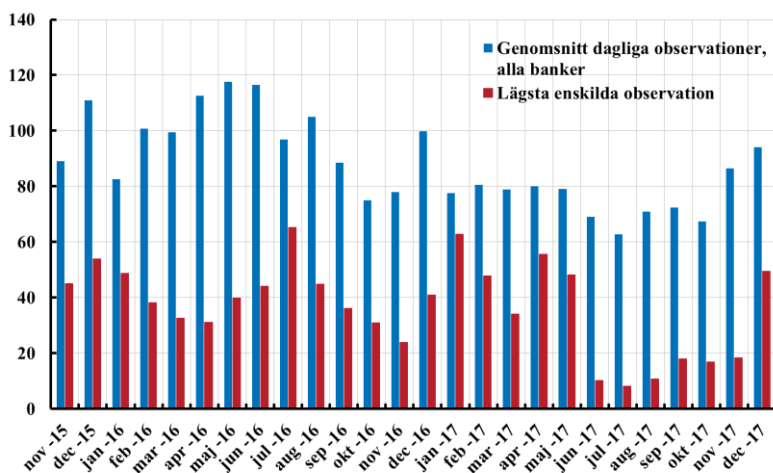
Det är viktigt att bankerna håller mer kapital och minskar sina likviditetsrisker

Riksbanken fortsatte under 2017 att betona vikten av att bankerna har god motståndskraft så att de kan hantera de risker och sårbarheter som finns i det svenska banksystemet. Exempelvis belyste Riksbanken bankernas likviditetsrisker i två fördjupningar i årets första och andra rapport om finansiell stabilitet, samt bankernas kapital situation i ett Staff memo. Riksbanken uppmanade också Finansinspektionen att införa ett bruttosoliditetskrav på 5 procent

för de svenska storbankerna för att öka deras motståndskraft, vilket är högre än den föreslagna miniminivån på 3 procent som väntas införas inom EU.

Det svenska banksystemet har, utöver svenska kronor, även betydande tillgångar och skulder i utländsk valuta och är därmed utsatt för likviditetsrisker. Riksbanken uppmanade därför Finansinspektionen att ställa krav på de svenska bankernas likviditetstäckningsgrader (LCR) i alla väsentliga valutor eftersom några av storbankerna tidvis har mycket låga LCR, i synnerhet i svenska kronor (se diagram 9). Vissa av storbankerna har periodvis haft LCR-nivåer runt endast 10 procent. Om man antar att kassaflödet ser likadant ut under månaden innebär en LCR på 10 procent i svenska kronor förenklat att en bank kan täcka sitt likviditetsbehov i cirka tre dagar. Riksbanken anser att kravet på LCR i svenska kronor bör ställas till minst 60 procent.

Diagram 9 De svenska storbankernas dagliga LCR i kronor, procent

Anm.: Genomsnittlig daglig LCR i kronor per månad samt de enskilt lägsta observationerna.

Källa: Riksbanken.

En tillräckligt stor valutareserv för att hantera finansiell stress

I en situation med finansiell stress kan det uppstå ett likviditetsbehov i utländsk valuta som bankerna själva inte har möjlighet att hantera. Riksbanken håller en valutareserv för att kunna tillgodose sådana behov och belyste under året vikten av att valutareserven inte är mindre än vad den är i dag för att det även fortsättningsvis ska finnas beredskap att möta det likviditetsbehov som kan komma att uppstå vid en kris. Ett alternativ till att hålla en valutareserv är att Riksbanken skaffar utländsk valuta först när en kris är nära förestående eller redan har inträffat. Detta kan dock vara både dyrt och

mycket svårt, eller till och med omöjligt. Denna fråga kommer att utredas vidare av Riksbankskommittén (se ruta 1).

Operativa risker behöver hanteras i den finansiella infrastrukturen

Riksbanken fortsatte under året att följa infrastrukturföretagens arbete med cybersäkerhet. Då it-verksamhet i allt högre utsträckning läggs ut på externa leverantörer är det viktigt att följa hur det påverkar motståndskraften mot cyberangrepp. Riksbanken uppmärksammade även att den operativa risken i det finansiella systemet är förhöjd tills Euroclear Sweden har bytt sitt it-system för värdepappersavveckling.

Finansiella stabilitetsrådet

Under 2017 träffades Finansiella stabilitetsrådet två gånger. Vid rådets möten fortsatte myndigheterna bland annat att diskutera riskerna med hushållens höga skuldsättning. Riksbanken konstaterade att de åtgärder som hittills har genomförts i huvudsak har varit riktade mot nytulåningen. För en bättre balans på bostadsmarknaden menade Riksbanken att det krävs åtgärder som påverkar hela stocken, som till exempel en översyn av ränteavdrag och fastighetsskatter. Riksbanken menade också att det alltid kommer att vara svårt att hitta det perfekta tillfället att vidta åtgärder, och att det är stor risk att vänta med åtgärder. Riksbanken pekade också på det dilemma som följer av att realräntorna till stor del bestäms globalt samtidigt som det finns en obalans på den svenska bostadsmarknaden.

Rådet diskuterade även konsekvenserna av Nordeas planerade flytt av huvudkontoret till Finland. Dessutom belyste Riksbanken att det är viktigt att länder nu inför Basel III-regelverket konsekvent.

Under året genomförde myndigheterna i stabilitetsrådet också scenarioövningar som syftade till att öva svenska myndigheters krishantering av finansiella företag. Myndigheterna arbetade även med att ta fram en manual för krishantering samt att ta hand om lärdomarna från tidigare scenarioövningar. Arbetet med att förbereda ytterligare scenarioövningar påbörjades också under året.

Betalningsrådet

Betalningsrådet är ett samråds- och dialogforum kring den svenska marknaden för betaltjänster. Riksbanken har i sin roll som tillhandahållare av ett kansli för det svenska betalningsrådet under året arbetat med att samordna återstående aktiviteter i det arbetsprogram som togs fram i samband med rådets bildande 2015 för perioden 2015–2017. Betalningsrådet antog under hösten ett arbetsprogram för 2017–2019.

Internationellt arbete för att stärka det finansiella systemet

De lagar som reglerar svenska banker och finansiella institut bygger i stor utsträckning på standarder som utformas på internationell nivå. En viktig del av Riksbankens arbete med finansiell stabilitet är därför att i olika internationella forum påverka utformningen av finansiella standarder och finansiell tillsyn.

Under året deltog Riksbanken i diskussioner och beslut om utformningen av såväl standarder och regler som tillsyn på både global nivå och EU-nivå. I många av dessa frågor samarbetar Riksbanken även med Finansinspektionen, Riksgälden och Finansdepartementet. Det internationella arbetet sker framför allt inom ramen för Baselkommittén, Kommittén för betalningar och finansiell infrastruktur (CPMI), IMF och olika EU-organ som Europeiska centralbankssystemet (ECBS), Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK).

Globalt samarbete

Baselkommittén för banktillsyn är en global kommitté som utformar minimistandarder, riktlinjer och rekommendationer för reglering och tillsyn av banker när det gäller kapitaltäckning och likviditet. Riksbankschef Stefan Ingves är ordförande och förste vice riksbankschef Kerstin af Jochnick är Riksbankens representant i kommittén. Även Riksbankens tjänstemän har aktivt deltagit i flera av kommitténs arbetsgrupper. Under 2017 arbetade kommittén framför allt med att slutföra reformerna av Basel III-regelverket, som innehåller globala normer för bankreglering i syfte att stärka motståndskraften i det globala finansiella systemet. I december nåddes en överenskommelse om Basel III-regelverket. Kommittén arbetade under året också med översynen av hur mycket kapital banker måste hålla för exponeringar mot stater och andra offentliga organ. Vidare arbetade kommittén med att ta fram nya principer för hur man ska hantera vissa risker i skuggbankssektorn. Kommittén utvärderar också effekterna av de överenskomna reformerna som tillkommit efter finanskrisen och de förändrade beteenden som detta kan leda till. Kommittén har därutöver fortsatt med utvärderingar av hur de olika medlemsländerna har infört de globala standarderna. Riksbanken har deltagit i arbetet med alla dessa frågor, som också i förlängningen kommer att påverka den svenska finanssektorn.

Rådet för finansiell stabilitet (FSB) är en internationell organisation som övervakar och ger rekommendationer om det globala finansiella systemet. Sverige är inte medlem i FSB men under året deltog Riksbanken i ett antal av FSB:s undergrupper och var bland annat involverad i arbetet med att utveckla krishanteringen för finansiell infrastruktur, ett arbete som fokuserar på centrala motparter (CCP:er). Riksbankschef Stefan Ingves deltog också i FSB:s möten i sin roll som ordförande i Baselkommittén.

Globalt samarbete om finansiell infrastruktur

Under året deltog Riksbanken i arbetet i CPMI som tillsammans med den internationella organisationen för värdepapperstillsyn (Iosco) har arbetat vidare för att stärka centrala motparters (CCP:er) motståndskraft. Ett resultat av detta arbete är det vägledningsdokument om finansiell riskhantering som publicerats under året. Vidare har CPMI konsulterat marknaden kring frågor som rör hur centralbanker kan ge ut digitala valutor och hur digitala innovationer kan påverka tjänster som erbjuds av centralbanker. CPMI har även arbetat med att kartlägga gränsöverskridande betalningar och med att ta fram en strategi för att minska risken för bedrägerier i system för stora betalningar, såsom RIX.

Riksbanken har även deltagit i de internationella övervakningsarrangemangen för flera finansiella infrastruktursystem där betalningar och transaktioner med finansiella instrument hanteras. Riksbanken deltog även i övervakningen av SWIFT som är en global leverantör av säkra finansiella meddelandetjänster som bland annat banker och centralbanker världen över använder sig av.

Europeiskt samarbete

Riksbanken deltog i Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK), som förbereder Ekofinrådets möten. Kommittén diskuterade bland annat strategiska frågor med bäring på EMU och den inre marknadens funktion, rådets handlingsplan för att hantera problemet med bankernas problemlån (NPL), halvtidsöversynen av kapitalmarknadsunionen och kommissionens översyn av de europeiska systemet för finansiell tillsyn. Riksbanken verkade bland annat för mer verkningfulla åtgärder för att komma till rätta med problemlånen.

Riksbanken fortsatte under året, via deltagandet i ESCB, att vara aktiv i frågor som berör utformningen av den framtida betalningsinfrastrukturen i Europa. I fokus var även fortsättningsvis ECB:s arbete med att främja ett europeiskt regelverk för realtidsbetalningar mellan privatpersoner samt lösningar för clearing och avveckling av realtidsbetalningar. Riksbanken diskuterade, inom ramen för samverkan mellan ECB och Europeiska bankmyndigheten (EBA), vilken säkerhetsnivå som ska gälla för elektroniska betalningar i det nya betalningsdirektivet.

Europeiskt samarbete för makrotillsyn

Europeiska systemrisknämnden (ESRB) identifierar, analyserar och motverkar finansiella systemrisker i EU och Riksbanken deltar i ett flertal expertgrupper. Under 2017 bidrog Riksbankens experter till arbetet i de olika grupperna inom ESRB samt till flera av de rapporter och konsultationssvar som ESRB publicerade. Det handlade bland annat om rapporten om hur man hanterar problemlån i Europa. Riksbanken bidrog även i ESRB:s arbete med

att ta fram de makroekonomiska scenarier som ligger till grund för stresstesterna i bank- och försäkringssektorn och stresstestet av CCP:er.

Nordisk-baltiskt samarbete

Under året fortsatte Riksbanken det nordisk-baltiska samarbetet inom stabilitetsområdet. Under 2017 hölls två möten med Nordic-Baltic Macroprudential Forum (NBMF), som är ett samarbetsforum för centralbanker och tillsynsmyndigheter som ska fokusera på finansiella stabilitetsrisker och gränsöverskridande bankverksamhet i regionen. Riksbankschef Stefan Ingves är ordförande i NBMF. Utöver allmänna risker som kan påverka regionen fortsatte gruppen bland annat att diskutera hur myndigheter ömsesidigt kan erkänna varandras åtgärder för makrotillsyn.

Riksbanken fortsatte även arbetet i Nordic-Baltic Stability Group (NBSG), ett forum för finansministerier, centralbanker och tillsyns- och resolutionsmyndigheter i de nordiska och baltiska länderna. Stabilitetsgruppen har till uppgift att stärka beredskapen att hantera gränsöverskridande finansiella stabilitetsfrågor i den nordisk-baltiska regionen. En viktig fråga rör förberedelserna inför en nordisk-baltisk krisövning som är tänkt att hållas i början av 2019; Riksbanken är ordförande i den undergrupp som ansvarar för förberedelserna.

Ruta 6 – Internationella åtaganden

Utöver det internationella och europeiska samarbetet som syftar till att stärka det finansiella systemet har Riksbanken även andra internationella åtaganden.

Internationella valutafonden

Riksbankens arbete med IMF innebär bland annat att i samarbete med Finansdepartementet ta fram Sveriges position inför diskussioner och beslut i IMF:s exekutivstyrelse.

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang. Under hösten 2016 och våren 2017 tecknade IMF nya bilaterala låneavtal med ett fyrtiotal av sina medlemsländer, däribland Sverige genom Riksbanken. Det finns fortfarande risker i världsekonomin, vilket gör att dessa lån behövs för att bibehålla IMF:s utlåningskapacitet så att fonden kan hantera ett eventuellt utökat lånebehov. Lånen sträcker sig som längst till 2020.

I november slutfördes IMF:s årliga artikel IV-konsultation då IMF:s styrelse diskuterade den rapport om Sveriges ekonomi som baserats på IMF-delegationens besök i Stockholm i september. IMF gav ett generellt stöd till myndigheternas agerande men efterfrågade bland annat strukturreformer på bostadsmarknaden. Dessa reformer syftar bland annat till att minska stabilitetsriskerna men även till att öka tillgången på billigare bostäder. Vidare belyste IMF de svenska bankernas beroende av marknadsfinansiering

i utländsk valuta, och uppmantrar därför ett likviditetskrav i euro och amerikanska dollar, parallellt med en EU-reglering. Därtill menar IMF att Riksbanken måste hålla en tillräckligt stor valutareserv.

Teknisk assistans

Under 2017 bidrog Riksbanken med experthjälp i centralbanksfrågor, så kallad teknisk assistans. Flest aktiviteter utfördes i Ukraina men experthjälpen omfattade också insatser i Palestina, Kenya, Namibia och Albanien. Verksamheten finansierades med medel från Sida.

Fördjupad analys

Inom vissa utvalda områden arbetade Riksbanken särskilt med att fördjupa sin analys av det finansiella systemet.

En ny indikator för finansiell sårbarhet

Under 2017 tog Riksbanken fram en ny indikator en så kallad early warning indicator (EWI) för finansiell sårbarhet i det svenska finansiella systemet. Indikatorn är tänkt att visa hur sårbarhet byggs upp i kreditsektorn.

Utvärderingar visar att indikatorn skulle ha fungerat väl under upptakten till de finansiella kriserna 1990 och 2008. I nuläget visar indikatorn på en förhöjd sannolikhet för stora och varaktiga nedgångar i total utlåning till hushåll och företag, och sådana nedgångar har historiskt sett sammanfallit med varaktigt lägre BNP-tillväxt.

Höjda kapitalnivåer i de svenska storbankerna kan vara samhälls-ekonomiskt motiverat

Riksbanken presenterade under 2017 nya beräkningar som visar att höjda kapitalnivåer för de svenska storbankerna skulle kunna vara samhällsekonomiskt motiverade då de skulle minska sannolikheten för en svensk finanskris.

I analysen väger Riksbanken de förväntade samhällsekonomiska kostnaderna för högre kapitalnivåer mot den förväntade samhällsekonomiska vinsten. Högre kapitalnivåer kan öka bankernas finansieringskostnader, vilket kan göra det dyrare för deras kunder att låna till investeringar, och därmed kan BNP-nivån bli lägre. Å andra sidan minskar sannolikheten för bankkriser om bankerna har mer kapital som en buffert mot stora förluster. Detta är värdefullt eftersom kriser kan vara mycket kostsamma för samhället.

Riksbankens uppdaterade beräkningar indikerar att en väl avvägd nivå för svenska storbankers bruttosoliditet bör ligga någonstans i intervallet 5–12 procent.

Riskerna på den kommersiella fastighetsmarknaden

Riksbanken fördjupade under 2017 analysen av den kommersiella fastighetsmarknaden. Denna marknad har ofta, både i Sverige och i andra länder, spelat en betydande roll i större finanskriser då den bland annat har en stor del lånat kapital, vilket gör den viktig för det finansiella systemet. De svenska storbankerna är stora långgivare till de kommersiella fastighetsbolagen, och en stor del av utlåningen sker också med kommersiella fastigheter som säkerhet.

I takt med att de kommersiella fastighetspriserna ökat i Sverige har fastighetsbolagen även ökat sina skulder genom både banklån och marknadsfinansiering. Prisutvecklingen kan i stor utsträckning förklaras av fundamentala faktorer såsom låga räntor och god ekonomisk tillväxt, men Riksbankens bedömning är att det ändå finns risker eftersom dessa faktorer snabbt kan förändras. Om problem skulle uppstå på den kommersiella fastighetsmarknaden riskerar de svenska storbankerna att drabbas av kreditförluster. Det är därför viktigt att följa utvecklingen framöver för att fånga upp eventuella förändringar som kan medföra ökade risker för den finansiella stabiliteten.

Finansiell verksamhet och teknologiska innovationer

Fintech, det vill säga finansiella tjänster i kombination med nya teknologiska innovationer, har blivit mycket uppmärksammat de senaste åren. Riksbanken, liksom andra myndigheter och internationella standardsättande organisationer, har därför börjat analysera fintech och dess påverkan på det finansiella systemet.

En slutsats är att fintech kan vara positivt för det finansiella systemet genom att möjliggöra snabbare och mer kostnadseffektiva finansiella transaktioner, öka utbudet av finansiella tjänster och automatisera rapporteringen mellan finansiella institut och myndigheter. Samtidigt kan utvecklingen medföra risker för den finansiella stabiliteten då alltmer lättroliga finansiella transaktionsflöden kan innebära ökade likviditetsrisker. Att finansiella transaktioner flyttas från centrala aktörer kan också leda till att det blir svårare för myndigheter att få kännedom om finansiella transaktioner, vilket i sin tur skulle kunna göra det svårare att upptäcka osund eller olaglig verksamhet som penningtvätt och finansiering av terrorism. Riksbanken fortsätter att följa utvecklingen av fintech.

Nordisk cybersäkerhetskonferens

Danmarks Nationalbank initierade under 2017 ett samarbete med övriga nordiska centralbanker om en årlig nordisk cybersäkerhetskonferens. Den första konferensen hölls i november i Köpenhamn, och under 2018 kommer Finlands Bank att stå värd. Syftet är att sprida kunskap och diskutera förebyggande cybersäkerhetsåtgärder.

Fördjupning om bankunionen

Riksbanken publicerade hösten 2017 en ekonomisk kommentar som beskriver den så kallade bankunionen som initierats inom EU. Förenklat handlar bankunionen om att skapa en struktur för gemensam tillsyn och hantering av banker i kris samt ett gemensamt system för insätterskydd. För icke-euroländer är deltagande i bankunionen frivilligt, men inget icke-euroland har ännu valt att gå med. Den svenska regeringen har emellertid beslutat att utreda för- och nackdelar med ett medlemskap.

Även om Sverige skulle välja fortsätta att stå utanför är det viktigt att förstå vad bankunionen innebär och hur den fungerar, inte minst eftersom svenska myndigheter på olika sätt ändå måste anpassa sig efter bankunionens regleringar. Om Nordeas planerade flytt av huvudkontoret till Finland äger rum kommer den dessutom att påverka ansvarsfördelningen mellan svenska myndigheter och bankunionens beslutande institutioner.

Betalningssystemet RIX

Riksbanken tillhandahåller betalningssystemet RIX som hanterar stora betalningar i svenska kronor mellan banker och andra aktörer på ett säkert och effektivt sätt. Betalningarna genomförs i form av överföringar mellan konton som de olika deltagarna – banker, clearingorganisationer och andra marknadsaktörer – håller i Riksbanken. För att RIX ska fungera på ett säkert och effektivt sätt krävs bland annat att deltagarna har tillräckligt med kreditutrymme, en väl fungerande hantering av säkerheter och väl fungerande tekniska system. Riksbanken övar kontinuerligt, själv och tillsammans med deltagarna, på att genomföra betalningar i en situation när det tekniska systemet inte fungerar.

Antal deltagare, transaktioner och omsättning

Under 2017 tillkom tre nya deltagare samtidigt som en deltagare valde att lämna RIX. Vid utgången av året fanns det totalt 31 deltagare i systemet.

RIX hanterade i genomsnitt 20 359 transaktioner per dag under 2017. Detta är en ökning med 13,6 procent jämfört med föregående år. Den dagliga omsättningen, justerat för penningpolitiska instrument, var i genomsnitt cirka 513 miljarder kronor. Detta innebär en ökning med 16,8 procent jämfört med föregående år. Den genomsnittliga transaktionen uppgick till cirka 31 miljoner kronor. För 2016 var motsvarande siffra 35 miljoner kronor.

RIX-systemet finansieras av deltagarna. Den fasta månadsavgiften höjdes den 1 mars 2017 från 40 000 kronor till 60 000 kronor. Den 1 mars 2017 höjdes även tilläggsavgiften, som betalas av deltagare med inhemska intäkter på minst 1 miljard kronor, från 1,5 miljoner till 3 miljoner kronor per månad. Den 1 maj 2017 höjdes månadsavgiften för alla institut som väljer att ha möjlighet till intradagskredit från 10 000 kronor till 20 000 kronor. Övriga avgifter lämnades oförändrade. De höjda avgifterna beror främst på ökade

kostnader för Riksbankens nya system för hantering av säkerheter som infördes under året.

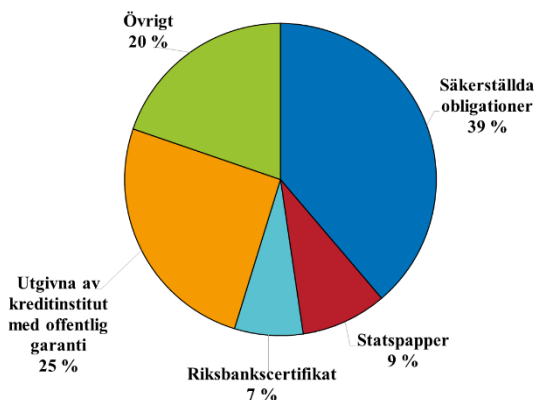
Hantering av säkerheter och kreditutrymme

För att minska risken för att överföringar i RIX misslyckas till följd av att en deltagare saknar likviditet kan Riksbanken tillföra likviditet under dagen genom att ge kredit till RIX-deltagarna mot säkerheter. Detta gör att överföringar kan utföras snabbare och att betalningssystemet blir mer effektivt. De säkerheter som Riksbanken accepterar är huvudsakligen obligationer eller andra skuldförbindelser med hög kreditvärdighet.

Deltagarna i RIX hade under 2017 ett kreditutrymme på i genomsnitt 177 miljarder kronor per dag. I genomsnitt utnyttjades 55 procent av detta kreditutrymme.

Vid utgången av 2017 stod säkerställda obligationer för 39 procent av värdet av samtliga säkerheter som ställts till Riksbanken (se diagram 10).

Diagram 10 Säkerheter pantsatta för kredit per den 29 december 2017, fördelning per värdepappersslag

Källa: Riksbanken.

Uppgraderingar och förbättringar av tekniska system

Under 2017 har Riksbanken ersatt systemet för hantering av säkerheter, COLIN, med ett nytt system som kallas QCMS. Det nya systemet infördes för att effektivisera hanteringen av säkerheter och minska de operativa riskerna.

Krishantering i betalningssystemet

För att säkerställa att RIX kan fortsätta att fylla sin funktion även om det tekniska systemet skulle fallera, krävs att det finns väl fungerande reservrutiner och att man kontinuerligt övar på att hantera kriser. Under 2017 genomförde Riksbanken övningar av olika omfattning, både självständigt och tillsammans med RIX-deltagarna. Exempelvis genomfördes en gemensam övning med samtliga RIX-deltagare där scenariot var ett totalstopp i RIX-systemet med påföljande övergång till manuella rutiner. Målet med övningarna är att få god förmåga att begränsa negativa konsekvenser, öva på att samverka med andra och att fatta rätt beslut vid en kris.

Under 2017 genomförde Riksbanken tillsammans med Riksgälden, clearingorganisationer och stora banker en övning för att testa den samverkansrutin som etablerades under 2016. Rutinen kan användas om det uppstår en allvarlig operativ störning i centrala funktioner för clearing och avveckling i det svenska betalningssystemet.

Riksbanken är även ordförande i finansiella sektorns privat-offentliga samverkansgrupp (FSPOS).

Uppföljning

RIX-systemet utvärderas utifrån tre operativa mål: teknisk tillgänglighet, kostnadstäckning och kundnöjdhet.

Målet för den tekniska tillgängligheten definieras som tiden då systemet fungerar och betalningar avvecklas. Målvärdet ligger på 99,85 procent. Utfallet för 2017 blev 100 procent. Inga incidenter inträffade som innebär att RIX inte kunde bearbeta betalningar.

Samtliga kostnader för att tillhandahålla tjänsterna i RIX ska finansieras genom avgifter från deltagarna. Kostnaderna uppgick under 2017 till 71,5 miljoner kronor och täcktes till 110 procent av avgifter. Sett över en treårsperiod (2015–2017) har kostnadstäckningen varit 97 procent. Kravet på full kostnadstäckning mäts över en treårsperiod, där intäkterna ska vara 100 procent av kostnaderna ± 10 procent.

Vartannat år genomför Riksbanken en enkätundersökning för att utvärdera hur användarna uppfattar Riksbankens service och tjänster. Årets undersökning visade att kundnöjdheten är mycket hög då 100 procent var nöjda eller mycket nöjda. Målvärdet ligger på 80 procent.

Kontantförsörjning

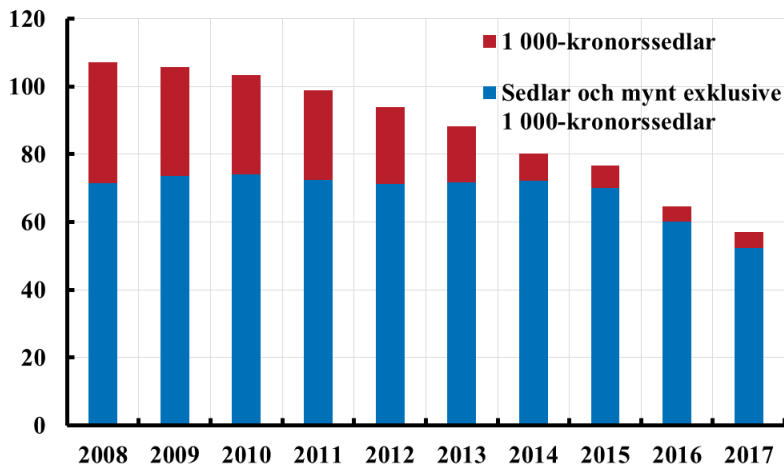
Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt till bankerna och följer utvecklingen av värdet av kontanter i cirkulation. Under året avslutade Riksbanken utbytet av sedlar och mynt då två äldre sedlar och tre äldre mynt blev ogiltiga. Hela sedel- och myntutbytet har fungerat bra.

Utvecklingen av värdet av kontanter i cirkulation

Kontantmängden ökade fram till och med år 2007, men har därefter minskat varje år. Under många år var det i huvudsak 1 000-kronorssedlarna som minskade (se diagram 11). När Riksbanken mellan 2015 och 2017 genomförde utbytet av sedlar och mynt skedde även större minskningar vad gäller andra valörer. Vissa sedlar och mynt, som troligen tidigare funnits sparade hos allmänheten, har inte ersatts med nya. Under årets sista kvartal har kontantmängden dock ökat.

Under 2017 blev de äldre 1-, 2- och 5-kronorna ogiltiga och går inte längre att lösa in vare sig hos bankerna eller hos Riksbanken. Eftersom mynten inte längre kan lösas in skrevs de av från Riksbankens balansräkning under 2017, vilket medförde att kontantmängden minskade med 1,3 miljarder kronor.

Diagram 11 Genomsnittligt värde av sedlar och mynt i cirkulation, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Det totala värdet av kontanterna i cirkulation uppgick till 58 miljarder kronor vid utgången av 2017, varav värdet på sedlar uppgick till 55 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor (se tabell 3). Av dessa 58 miljarder var 6,5 miljarder kronor i ogiltiga sedlar. Värdet av giltiga kontanter i cirkulation, det vill säga 51,5 miljarder kronor, motsvarar cirka 1 procent av BNP. Värdet av kontanter i cirkulation styrs av efterfrågan på sedlar och mynt, som varierar under året. Ett annat sätt att beskriva kontantmängden under året är att beräkna ett genomsnitt av värdet den sista dagen per månad under årets tolv månader. Detta genomsnittliga värde uppgick till 57 miljarder kronor under 2017, varav värdet på sedlar uppgick till 53 miljarder kronor och värdet på mynt till 4 miljarder kronor (se tabell 3).

Tabell 3 Värdet av sedlar och mynt i cirkulation, miljarder kronor

	2013	2014	2015	2016	2017
Totalt värde den 31 december	86	83	73	62	58
Sedlar	80	78	68	58	55
Mynt	5	5	5	5	3
Totalt värde, genomsnitt under året	88	80	77	65	57
Sedlar	83	75	71	60	53
Mynt (exklusive minnesmynt)	5	5	5	5	4

Anm.: Uppgifterna i tabellen är avrundade.
Källa: Riksbanken.

Sedel- och myntutbytet avslutat

I oktober 2016 började Riksbanken att ge ut nya 100- och 500-kronorssedlar och nya 1-, 2- och 5-kronorsmynt. Vid utgången av juni 2017 blev de äldre sedlarna och mynten av dessa valörer ogiltiga. Mynten kunde därefter sättas in på bankkonto till och med den 31 augusti. Sedlarna går fortfarande att sätta in på bankkonto fram till och med den 30 juni 2018.

Under våren och försommaren genomförde Riksbanken informationskampanjen Efterlyst för att uppmärksamma allmänheten på att de äldre sedlarna och mynten skulle bli ogiltiga.

I och med att de två sista äldre sedlarna och de äldre mynten blev ogiltiga avslutade Riksbanken sedel- och myntutbytet. Sedelutbytet har fungerat väl. Myntutbytet har, som väntat, varit arbetskrävande för handeln och bankerna med tanke på de stora mängder äldre mynt som allmänheten lämnat ifrån sig i form av betalningar och insättningar på bankkonton. Trots omfattningen har också myntutbytet i det stora hela fungerat bra. Återlämningen av äldre sedlar och mynt motsvarar väl de förväntningar Riksbanken hade då utbytet startade 2015. Värdet på återlämnade sedlar och mynt som blev ogiltiga under 2016 och 2017 uppgick den 31 december 2017 till 64 miljarder kronor (se tabell 4). Andelen återlämnade sedlar uppgick till 92 procent och andelen återlämnade mynt till 52 procent.

Då det fortfarande är möjligt att lösa in ogiltiga sedlar innebär det att siffran över återlämnade sedlar kan komma att öka. Det fanns vid årets slut drygt 5 miljarder kronor kvar av de sedlar som blev ogiltiga 2016 och 2017. Vid myntutbytets slut fanns det 1,3 miljarder kronor kvar som inte återlämnades till Riksbanken.

Tabell 4 Värdet på återlämnade sedlar och mynt som blev ogiltiga under 2016 och 2017 samt den procentuella andelen återlämnade sedlar och mynt sedan utbytetets start 2015

Valör	Återlämnat* (miljoner kronor)	Återlämnat* (procent)
1 000	4 607	96
500	48 952	94
100	7 197	85
50	854	79
20	983	59
5	730	55
2	1	9
1	702	50
Totalt	64 027	

* Återlämnat sedan utbytet startade 2015.
Anm.: Uppgifterna i tabellen är avrundade.
Källa: Riksbanken.

Riksbanken sålde under året äldre mynt för nedsmältning och återvinning av metallerna.

Riksbanken lät under året göra en undersökning om allmänhetens kunskap om och attityder till utbytet. Resultatet av undersökningen visade att en övervägande majoritet av de svarande känt sig väl informerade om att Sverige hade fått nya sedlar och mynt samt om att de äldre sedlarna och mynten hade blivit ogiltiga. De flesta upplevde att de hade kunnat göra sig av med de äldre sedlarna på ett enkelt och smidigt sätt, medan något färre upplevde samma sak med mynten. Många ansåg att det är bra med en ny 200-kronorssedel medan inställningen till 2-kronorsmyntet är mindre positiv. Majoriteten av de svarande är nöjda med sedlarnas motiv, utformning och format medan färre är nöjda med mynten. Majoriteten ansåg att det är mycket lätt eller ganska lätt att se skillnad på de olika valörerna på de nya sedlarna, medan det motsatta gällde mynten.

Riksbanken arbetade under 2017 med en sammanfattning och utvärdering av sedel- och myntutbytet som bland annat omfattar allmänhetens och kontantmarknadens uppfattning om utbytet, miljöeffekterna av utbytet och en redovisning av återlämnade sedlar och mynt. Utvärderingen av sedel- och myntutbytet kommer att vara klar under första kvartalet 2018.

Uppföljning

Riksbanken bedömer att det finns ett stort förtroende för sedlar och mynt i Sverige. De svenska sedlarna förfalskades i liten omfattning under 2017 (se tabell 5). Värdet av de falska sedlar som togs ur cirkulation uppgick till 148 050 kronor. Antalet falska sedlar uppgick till 537 stycken. Cirka två tredjedelar av dessa var 200-kronorssedlar.

Riksbanken har under 2017 arbetat med kontantmarknadens aktörer i arbetsgrupper inom ramen för Kontantheringsrådet.

Tabell 5 Antalet sedlar och mynt

	2013	2014	2015	2016	2017
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	334	325	317	288	265
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	1 911	1 918	1 917	1 823	1 433
Antal förfalskade sedlar (stycken)	1 048	246	295	379	537

Anm.: Uppgifterna om antalet sedlar och mynt i cirkulation avser ett genomsnitt under året och är avrundade. I uppgiften om antalet mynt i cirkulation ingår inte minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Ruta 7 – Utvecklingen på betalningsmarknaden

Användningen av elektroniska betaltjänster har under de senaste åren ökat trendmässigt samtidigt som användningen av blankettgiro och kontanter har minskat. I en internationell jämförelse är Sverige ett av de länder med lägst kontantanvändning och högst antal kortbetalningar per person och år.

Att svenska folket i allt mindre utsträckning använder kontanter beror delvis på den tekniska utvecklingen och den ökade digitaliseringen i samhället som helhet, men det finns även en demografisk drivkraft. Yngre generationer tenderar att använda digitala tjänster mer och kontanter mindre än äldre generationer. Trenden med en minskande kontantanvändning kommer sannolikt att fortsätta, vilket öppnar för en rad frågor om framtidens betalningar.

Utvecklingen mot ett kontantlöst samhälle kan i förlängningen göra samhället sårbart i och med att betalningsmarknaden blir koncentrerad till ett fåtal privata aktörer, betaltjänster och infrastrukturer. Denna utveckling ger också hushållen små möjligheter att spara och betala i riskfria centralbanks-pengar, vilket ytterst kan bidra till minskad motståndskraft i betalningssystemet. Riksbanken inledde därför i mitten av mars ett projekt för att undersöka om det är möjligt att ge ut ett digitalt komplement till kontanter, så kallade e-kronor, och om ett sådant komplement skulle kunna stödja Riksbanken i uppgiften att främja ett säkert och effektivt betalningssystem. I september publicerade projektet en rapport som presenterade ett övergripande koncept för en e-krona. Riksbanken kommer att fortsätta undersöka förutsättningarna för e-kronor under nästa år men har ännu inte fattat något beslut om att ge ut e-kronor.

Tillgångsförvaltning

Riksbankens expansiva penningpolitik med fortsatta köp av svenska statsobligationer medförde att balansomslutningen ökade under 2017. Värdet på tillgångarna påverkades dock negativt av att svenska och utländska räntor steg under året. De utländska tillgångarna minskade dessutom i värde till följd av att den svenska kronan i genomsnitt stärktes mot valutorna i valutareserven.

Finansiella tillgångar och skulder

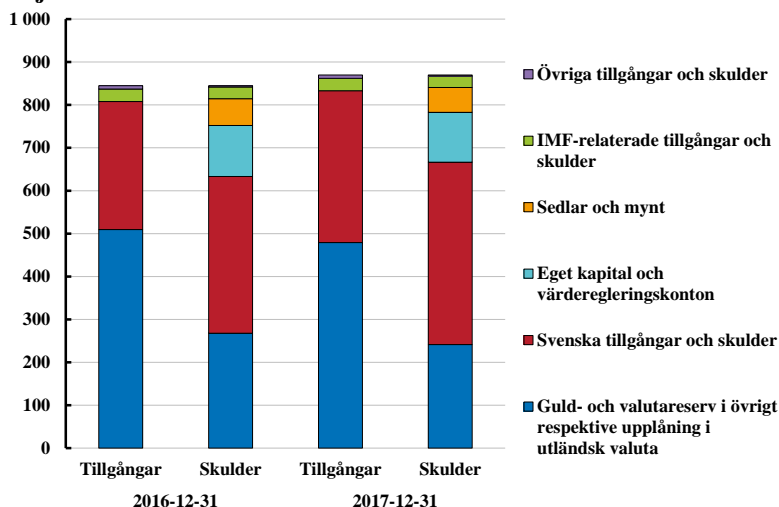
Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar för att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag (se avsnittet Riksbankens uppgifter och roll). De finansiella tillgångarna består till större del av guld- och valutareserven. Den ger Riksbanken möjlighet att vid behov ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta och att intervensera på valutamarknaden. Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg kreditrisk, i huvudsak statsobligationer. Riksbanken håller även tillgångar i form av värdepapper utgivna i svenska kronor. Dessa tillgångar består huvudsakligen av de svenska nominella och reala statsobligationer som Riksbanken köpte under perioden 2015–2017 i penningpolitiskt syfte (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Bland Riksbankens tillgångar finns även fordringar på IMF eftersom Riksbanken ansvarar för de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i fonden. Riksbanken har beredskap att använda guld- och valutareserven för att låna ut pengar till IMF, som i sin tur lånar ut pengar till länder med betalningsbalansproblem (se ruta 6 – Internationella åtaganden).

Riksbankens finansiella skulder utgörs huvudsakligen av den skuld i svenska kronor som uppstår när banksystemet deponerar en del av sina likvida tillgångar hos Riksbanken. Riksbanken har även finansiella skulder i utländsk valuta till Riksgälden. Dessa skulder utgörs av amerikanska dollar och euro som Riksbanken lånat upp från Riksgälden för att förstärka valutareserven.

Under året ökade balansomslutningen med 24,8 miljarder kronor till 869,6 miljarder kronor, främst till följd av Riksbankens köp av svenska statsobligationer (se diagram 12). Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värde regleringskonton) minskade med 2,5 miljarder kronor till 116,2 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på Riksbankens utdelning till staten. Vid utgången av 2017 uppgick den totala avkastningen på Riksbankens finansiella tillgångar och skulder till -0,7 miljarder kronor (se tabell 6).

I följande avsnitt finns en mer utförlig beskrivning av tillgångsförvaltningens olika delar och deras utveckling under året.

Diagram 12 Riksbankens balansräkning i slutet av 2016 respektive 2017, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Tabell 6 Riksbankens tillgångsförvaltning i slutet av 2017, miljoner kronor

	Tillgångar	Skulder	Avkastning	Avkastning exkl. valutakurseffekter
Guld- och valutareserv inkl. IMF	510 441	269 133	-3 050	-1 472
Guldreserv	43 190	–	778	–
Valutareserv	438 565	242 828	-3 509	-1 478
IMF	28 686	26 305	-319	6
Derivatinstrument	–	575	231	-111
Värdepapper i SEK	357 687	–	-2	-2
Penningpolitiska transaktioner	81	418 542	2 147	2 147
Stående faciliteter	20	284	2	2
Finjusteringar	1	27 055	504	504
Riksbankscertifikat	60	391 203	1 641	1 641
Totalt	868 209	688 250	-674	562

Anm.: Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Guld- och valutareserven

Guld- och valutareserven ska i första hand förvaltas så att Riksbanken alltid står redo att uppfylla sina åtaganden. Reserven måste därför vara utformad så att den vid behov kan användas till att ge tillfälligt likviditetsstöd till svenska banker, till att fullgöra Sveriges del i IMF:s internationella långivning och till att intervensera på valutamarknaden. I andra hand strävar förvaltningen mot en god riskjusterad avkastning. Under 2017 bedömde Riksbanken att sammansättningen av guld- och valutareserven var ändamålsenlig för att möta Riksbankens uppdrag och samtidigt uppnå en god riskjusterad avkastning. Den övergripande fördelningen av tillgångarna i guld- och valutareserven hölls därför oförändrad under året.

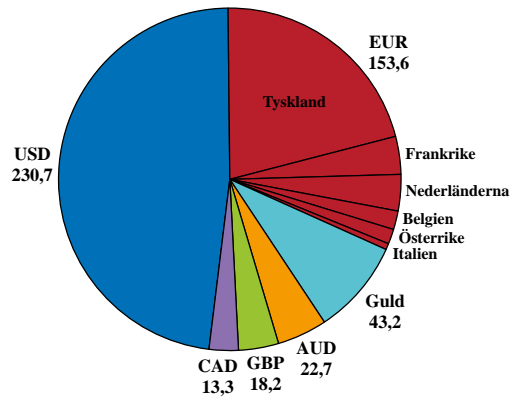
Riksbankens beredskap att med kort varsel kunna ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta ställer stora krav på guld- och valutareservens sammansättning. Valutareserven hålls till största delen i de valutor där likviditetsstöd kan bli aktuellt och i sådana tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel. Därför utgörs valutareservens tillgångar huvudsakligen av statsobligationer i amerikanska dollar och euro. I slutet av året uppgick de totala tillgångarna i amerikanska dollar och euro till 48 respektive 32 procent av guld- och valutareserven (se diagram 13).

För att sprida riskerna och uppnå en högre riskjusterad avkastning placerade Riksbanken under 2017, liksom under tidigare år, en mindre del av reserven i andra valutor än amerikanska dollar och euro. Dessa placeringar utgjordes i huvudsak av brittiska statsobligationer, australiska stats- och delstatsobligationer och kanadensiska stats- och provinsobligationer.

Eftersom Riksbankens tillgångar främst består av amerikanska dollar och euro påverkas bankens resultat av hur värdet på dessa två valutor utvecklas gentemot den svenska kronan. Effekten på resultatet motverkas emellertid av att Riksbanken även har skulder i amerikanska dollar och euro. För att ytterligare reducera effekten av valutakursförändringar omvandlade Riksbanken under året en del av sin exponering mot amerikanska dollar till exponering mot norska kronor med hjälp av valutaswappar. En valutaswap är ett avtal om att byta en valuta mot en annan under en i förväg bestämd tidsperiod. Riksbankens valutaexponering i slutet av året framgår av diagram 14.

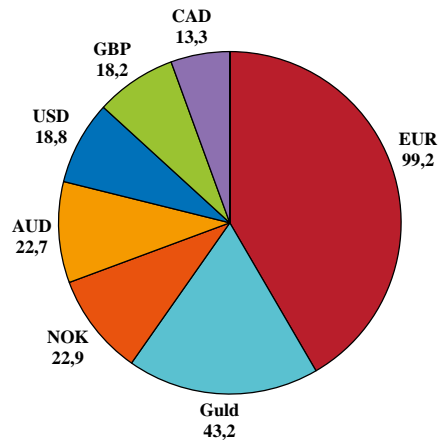
På grund av den internationellt låga räntenivån och en ökad risk för stigande räntor valde Riksbanken att under året behålla valutareservens räntekänslighet på en ganska låg nivå kring 3, mätt som modifierad duration. Måttet visar hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån.

Diagram 13 Guld- och valutareservens sammansättning i slutet av 2017, miljarder kronor

Anm.: Siffrorna i diagrammet visar marknadsvärdet på guld- och valutareserven inklusive upplupna räntor.
Källa: Riksbanken.

Diagram 14 Riksbankens valutaexponering i slutet av 2017, miljarder kronor

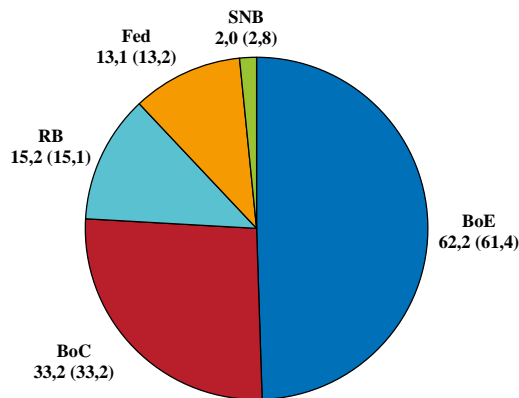

Anm.: Siffrorna i diagrammet visar Riksbankens valutaexponering inklusive upplupna räntor. Beräkningen av valutaexponeringen baseras på både tillgångar och skulder (inklusive valutaswappar) och redovisas för Riksbankens nettofordringar.
Källa: Riksbanken.

Guldreservens omsättningsbarhet förstärktes under 2017

Riksbanken har en guldreserv som totalt uppgår till 125,7 ton guld. Att Riksbanken äger guld beror till stor del på guldets historiska koppling till sedlar och mynt, då Riksbanken under en period med bland annat guldmynntfot var skyldig att lösa in sedlar mot guld. Numera är guldets en finansiell tillgång som i likhet med valutareserven syftar till att säkerställa att Riksbanken kan utföra sina uppdrag. Riksbankens guldreserv förvaras av centralbankerna i Storbritannien (Bank of England), Kanada (Bank of Canada), USA (Federal Reserve Bank of New York) och Schweiz (Swiss National Bank) samt i Riksbankens egen depå i Sverige (se diagram 15).

Diagram 15 Guldreservens förvaring i slutet av 2017, ton

Anm.: Siffrorna inom parentes visar guldreservens förvaring i slutet av 2016.
Källa: Riksbanken.

Att förvara allt guld på ett ställe skulle innebära en för stor säkerhetsrisk, därför förvarar Riksbanken guldreserven på olika ställen i världen. Genom denna fördelning beaktas behoven av att både kunna omvandla guldets till likvida tillgångar och att sprida risker. Nästan hälften av guldreserven förvaras i Storbritannien där världens största kommersiella guldmarknad, London Bullion Market, har sin bas. Denna marknad är den mest likvida och centrala marknadsplatsen för handel med fysiskt guld. Genom placeringen hos Bank of England kan en stor del av Riksbankens guld omsättas med mycket kort varsel om behov skulle uppstå. Guldets kan i detta avseende betraktas som en likvid tillgång.

För att kunna handla med guld på London Bullion Market krävs att guld-tackorna uppfyller en speciell standard benämnd London Good Delivery, LGD. Det innebär bland annat specifika krav på guld-tackans form, vikt, guldhalt och tillverkare. Guld-tackor som avviker från LGD-standard kan inte

handlas på denna marknad och har därför en lägre omsättningsbarhet. För att säkerställa att Riksbanken har en så likvid och omsättningsbar guldreserv som möjligt, uppgraderade Riksbanken under 2017 den del av guldreserven som inte uppfyllde LGD-standard genom att byta ut guldbrickor som inte uppfyllde standarden mot nya guldbrickor med LGD-standard. Utbytet omfattade 15,6 ton guld. Ett fåtal guldbrickor som har särskild betydelse för Sveriges ekonomiska historia och det kulturarv som svenska myndigheter förvaltar har bevarats i sin ursprungliga form. Dessa guldbrickor förvaras numera i Sverige.

Under 2017 flyttade Riksbanken även 0,8 ton guld från Swiss National Bank till Riksbankens konto hos Bank of England. I övrigt hölls såväl den geografiska allokeringen av guldet som guldreservens totala storlek mänt i ton oförändrade. Sammantaget innebär de genomförda åtgärderna under 2017 att guldreservens omsättningsbarhet har förstärkts.

I likhet med tidigare år förvarade Riksbanken guld även för annans räkning under 2017.

Negativ avkastning på guld- och valutareserven

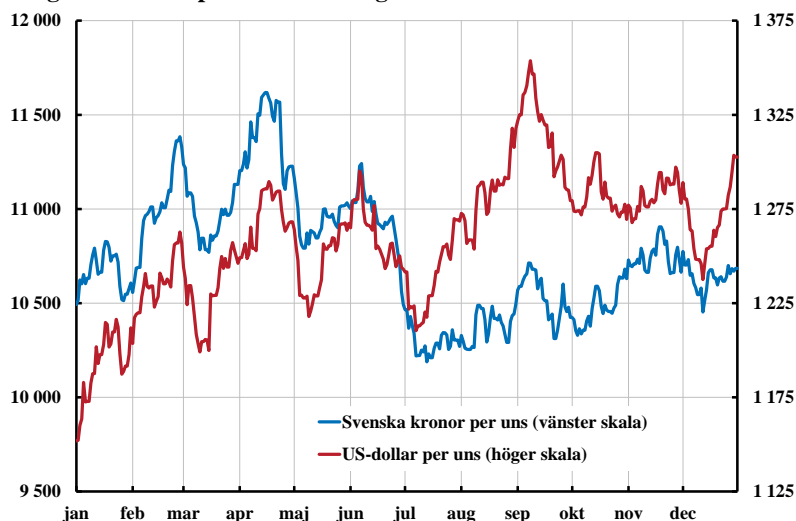
Avkastningen på valutareserven uppgick till -3,5 miljarder kronor. Den negativa avkastningen beror huvudsakligen på att valutorna i valutareserven i genomsnitt försvagades mot kronan under året. Den samlade valutakurseffekten, det vill säga den avkastning som kan hänföras till valutakursförändringar, uppgick till -2,0 miljarder kronor. Avkastningen exklusive valutakurseffekter uppgick till -1,5 miljarder kronor främst till följd av att räntorna i allmänhet steg på de marknader där Riksbanken placerade delar av sina tillgångar.

Guld handlas och prissätts i amerikanska dollar, och under 2017 ökade guldpriset uttryckt i dollar med 13,1 procent (se diagram 16). Eftersom dollarn försvagades gentemot den svenska kronan ökade dock guldpriset, i kronor räknat, endast med 1,8 procent. Avkastningen på Riksbankens guldinnehav uppgick därmed till 0,8 miljarder kronor under året.

De externa kostnaderna för att uppgradera del av Riksbankens guldinnehav till LGD-standard uppgick till 10 miljoner kronor.

Under året hölls Riksbankens skuld till Riksgälden i princip oförändrad i utländsk valuta. Eftersom kronan förstärktes minskade dock värdet på denna skuld, mänt i kronor, med 18,7 miljarder kronor och var 239,3 miljarder kronor vid årets slut. Lånen i amerikanska dollar och euro uppgick vid årsskiftet till 77 respektive 23 procent av skulden till Riksgälden.

Vid årsskiftet var det samlade värdet på Riksbankens derivatinstrument negativt och utgjorde en skuld på 0,6 miljarder kronor. Avkastningen på derivatinstrumenten exklusive valutakurseffekter uppgick till -0,1 miljarder kronor under året (se tabell 6). Mer information om derivatinstrument finns på sidan 66.

Diagram 16 Guldprisets utveckling 2017

Anm.: Ett ons motsvarar ungefär 31 gram.

Källa: Reuters.

Ruta 8 – Riksbankens finansiella riskhantering

Riksbankens finansiella riskpolicy fastställer ramarna för hanteringen av de finansiella risker som uppstår i förvaltningen av Riksbankens tillgångar och skulder. De finansiella riskerna utgörs av likviditetsrisk, marknadsrisk och kreditrisk. Uppföljningen av de finansiella risker som Riksbanken exponeras mot sker främst inom avdelningen för marknader som ansvarar för den dagliga riskkontrollen. Riskenheten ansvarar i sin tur för en övergripande och oberoende riskkontroll.

Riksbanken genomför regelbundet stresstester för att mäta hur känslig guld- och valutaservens är för oväntade marknadshändelser. Stresstesterna visar hur mycket värdet kan förändras om ett visst hypotetiskt eller historiskt scenario inträffar.

Utvärdering av valutaservens förvaltning under 2017

Riksbankens förvaltning av valutaservens utvärderas genom att man jämför den riskjusterade avkastningen på valutaservens med en motsvarande avkastning på en så kallad referensportfölj. Referensportföljen är, utan hänsyn till avkastningen, sammansatt av sådana värdepapper som är särskilt viktiga för Riksbanken för att kunna utföra sina uppdrag. Under 2017 bestod referensportföljen uteslutande av 60 procent amerikanska och 40 procent tyska statsobligationer vars samlade räntekänslighet var 4 mått som modifierad duration. Den riskjusterade avkastningen mäts som Sharpekvot och beräknas både exklusive och inklusive valutakurseffekter.

Den riskjusterade avkastningen i svenska kronor var högre på valutareserven än på referensportföljen (se tabell 7). Den främsta anledningen till detta var att den lägre andelen amerikanska dollar medförde en högre avkastning i valutareserven.

Mätt i lokal valuta var det främst valutareservens lägre exponering mot amerikanska räntor och högre exponering mot tyska räntor som bidrog till att den riskjusterade avkastningen på valutareserven var lägre än den på referensportföljen (se tabell 7). Valutareservens mer diversifierade sammansättning bidrog dock till att risken mätt som volatilitet var lägre än i referensportföljen.

Tabell 7 Avkastning, risk och Sharpekvot i slutet av 2017, avkastning och risk anges i procent

	Valutareserven	Referensportföljen
Mätt i svenska kronor		
Avkastning	-1,3	-4,5
Risk	5,3	7,0
Sharpekvot	-0,1	-0,5
Mätt i lokal valuta		
Avkastning	-0,3	0,6
Risk	1,1	1,7
Sharpekvot	-0,3	0,3

Källa: Riksbanken.

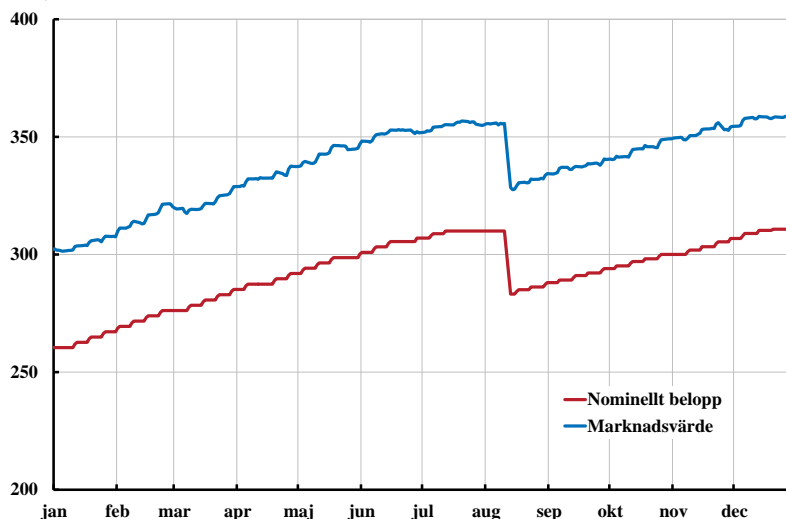
Värdepapper i svenska kronor

Under året köpte Riksbanken, i penningpolitiskt syfte, svenska nominella och reala statsobligationer till ett nominellt värde om sammanlagt 77 miljarder kronor, inklusive återinvesteringar av förfall och kupongbetalningar på statsobligationsportföljen (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Den större delen av detta belopp, 54 miljarder kronor, avsåg köp av nominella statsobligationer. Samtliga obligationsköp under året genomfördes på andrahandsmarknaden vid sammantaget 71 auktionstillfällen (se diagram 17).

De omfattande köpen av svenska statsobligationer har medfört att Riksbankens avkastning nu är mer räntekänslig (en mer utförlig riskanalys finns i avsnittet Analys av Riksbankens resultat och eget kapital). Under året påverkades marknadsvärdet på innehavet av svenska statsobligationer negativt av att svenska räntor steg, och avkastningen på innehavet uppgick till -2 miljarder kronor (se tabell 6). Vid årets slut uppgick marknadsvärdet på Riksbankens innehav av svenska statsobligationer till 357,7 miljarder kronor. Den återstående löptiden på obligationerna sträckte sig från 14 månader till 21 år och obligationernas sammanlagda räntekänslighet, mätt som modifierad duration, uppgick till 4,9. Som andel av den utestående stocken av svenska

nominella och reala statsobligationer uppgick Riksbankens innehav till 39 procent.

Diagram 17 Riksbankens innehav av svenska statsobligationer 2017, miljarder kronor

Anm.: Diagrammet visar marknadsvärdet och det nominella värdet på Riksbankens innehav av svenska statsobligationer under året. Återinvesteringar av förfall och kupongbetalningar på statsobligationsportföljen fördelades över hela året.

Källa: Riksbanken.

Penningpolitiska transaktioner

Det svenska banksystemet har ett strukturellt likviditetsöverskott som regelbundet deponeras hos Riksbanken genom olika penningpolitiska transaktioner. Likviditetsöverskottet lånar Riksbanken huvudsakligen in antingen via dagslån, så kallade finjusterande transaktioner, eller genom att ge ut riksbankscertifikat. Inlåningen innebär att Riksbanken har en skuld till bankerna. Riksbanken tillhandahåller även så kallade stående faciliteter, vilket innebär att bankerna kan låna pengar av respektive placera pengar hos Riksbanken över natten.

Inlåningen från banksystemet uppgick vid årets slut till 418,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 53,4 miljarder kronor från föregående år (se tabell 6). Ökningen beror till övervägande del på Riksbankens köp av svenska statsobligationer i penningpolitiskt syfte (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Den ökade inlåningen förklaras även av att värdet på utelöpande sedlar och mynt minskade med 4,4 miljarder kronor (se avsnittet Kontantförsörjning) och av att Riksbanken i maj levererade in 2,5 miljarder kronor till statskassan. Under året medförde negativa inlåningsräntor att den totala inlåningen genererade 2,1 miljarder kronor i ränteintäkter. Den genomsnittliga inlåningen via riksbankscertifikat och

finjusterande transaktioner uppgick under året till 323,6 respektive 83,0 miljarder kronor.

Riksbankens finansiella åtagande mot IMF

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang och har beredskap att använda guld- och valutareserven för att möta åtagandena mot fonden. Riksbankens åtaganden mot IMF beskrivs närmare i ruta 6 – Internationella åtaganden och i avsnittet Balansräkning och resultaträkning.

Under året ökade det totala åtagandet mot IMF när Riksbanken ingick ett nytt kreditavtal. Avtalet ger IMF rätt att låna upp till motsvarande 7,4 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR) och gäller som längst till den 31 december 2020. Detta avtal kan sägas ersätta Riksbankens tidigare kreditavtal om 6,7 miljarder SDR som löpte ut i februari. Riksbankens övriga transaktioner med IMF, det vill säga de som är relaterade till IMF:s vidareutlåning till andra länder, bidrog till att den utnyttjade delen av Riksbankens åtagande mot IMF ökade under året. Sammantaget utnyttjar IMF dock endast en liten del av det maximala åtagandet som motsvarar drygt 249 miljarder kronor (se tabell 8).

Värdet på Riksbankens fordringar på IMF var vid årets slut 28,7 miljarder kronor medan värdet på bankens skulder till IMF var 26,3 miljarder kronor (se tabell 6). Avkastningen på nettofordringarna uppgick under året till 6 miljoner kronor, exklusive valutakurseffekter.

Tabell 8 Riksbankens finansiella åtagande gentemot IMF i slutet av 2017, miljoner kronor

	Utnyttjat	Maximalt	Outnyttjat
Insatskapital (kvot)	1 472	51 753	50 281
NAB	2 914	26 355	23 441
Kreditavtal	–	86 450	86 450
PRGT-avtal	–	5 841	5 841
SDR	24 049	78 821	54 772
Totalt	28 435	249 221	220 785

Anm.: I den utnyttjade delen av Riksbankens åtagande mot IMF ingår inte posten PRG-HIPC-utlåning, vilket medför att värdet på den utnyttjade delen skiljer sig från värdet på Riksbankens fordringar på IMF. I tabellen redovisas åtagandet avseende SDR inklusive de SDR som ursprungligen tilldelades av IMF (se även not 2, 19 och 38 i avsnittet Balansräkning och resultaträkning för en mer utförlig redogörelse för åtagandet mot IMF).
Källa: Riksbanken.

Analys av Riksbankens resultat och eget kapital

Riksbankens resultat beror till stor del på hur kronans växelkurs samt de internationella och svenska räntorna utvecklas. De senaste årens låga räntor medför att ränteintäkterna från Riksbankens utländska värdepapper är låga.

Om räntorna förblir låga kommer ränteintäkterna också att förbli låga. Om räntorna i stället börjar stiga kommer ränteintäkterna gradvis att stiga allteftersom värdepapperen förfaller och ersätts med nya. Samtidigt kommer dock värdet på Riksbankens värdepapper att sjunka, vilket beräknas försämra den totala avkastningen i tillgångsförvaltningen (ränteintäkter plus förändring i marknadsvärde).

Under 2017 var den totala avkastningen på Riksbankens utländska värdepapper negativ. Räntorna förväntas på sikt stiga från dagens låga nivåer. Därtill väntas kronan gradvis stärkas, vilket minskar värdet i svenska kronor på tillgångar i utländsk valuta. Under den kommande femårsperioden förväntas Riksbanken därför få ett resultat som är väsentligt lägre än vad som var fallet under den föregående femårsperioden. Om kronan stärks kraftigt eller om det blir en kraftig ränteuppgång kan Riksbanken komma att göra betydande förluster. I det senare fallet kommer Riksbankens möjligheter att lämna utdelning till staten att minska.

Även de köp av svenska statsobligationer som Riksbanken genomfört under perioden 2015–2017 påverkar resultatet. Obligationsköpen har finansierats genom ökad inlåning från bankerna. Kostnaden för denna bestäms av räntan på Riksbankens inlåning i form av riksbankscertifikat (reporäntan), finjusterande transaktioner (reporäntan minus 0,10 procentenheter) och inlåningsfaciliteter (reporäntan minus 0,75 procentenheter). Reporäntan är för närvarande negativ, vilket innebär att inlåningen från bankerna bidrar positivt till Riksbankens resultat. Under 2017 steg dock de svenska obligationsräntorna, vilket minskade värdet på Riksbankens svenska statsobligationer. Om även reporäntan stiger kommer kostnaden för att finansiera innehavet av statsobligationer att öka, vilket försämrar Riksbankens resultat. Ett högre ränteläge på obligationsmarknaden skulle dessutom innebära att värdet på Riksbankens svenska statsobligationer minskar ytterligare.

De buffertar i form av realiserade vinster som har byggts upp under senare år kan användas om marknadsräntorna stiger under de närmaste åren. Det är dock viktigt att Riksbanken i alla lägen har tillräckliga resurser för att självständigt kunna utföra sina uppdrag. Den nuvarande storleken på det egna kapitalet bedöms för närvarande vara tillräcklig för att Riksbanken ska kunna genomföra redan beslutade kompletterande penningpolitiska åtgärder och även för att vidta ytterligare åtgärder utan att äventyra Riksbankens finansiella oberoende.

Ruta 9 – Resultatmått och seignorage

Riksbankens resultat beror på avkastningen på bankens tillgångar, kostnaderna för bankens skulder och kostnaderna för att bedriva verksamheten. Det finns dock flera sätt att beräkna resultatet av Riksbankens verksamhet.

Det bredaste resultatmättet kan benämnas *totalt resultat* och beskriver hur Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värderingskonton) förändrats under året. Under 2017 minskade det egna kapitalet med 2 464 miljoner kronor. I och med att det egna kapitalet minskade med 2 500 miljo-

ner kronor när Riksbanken under året betalade utdelning till staten uppgick det totala resultatet för 2017 till $-2\,464 + 2\,500 = 36$ miljoner kronor.

Det totala resultatet kan delas upp i olika beståndsdelar. Ett sätt är att skilja resultat som är realiserade från sådana som är orealiserade. Realiserade resultat uppstår till exempel när Riksbanken får ränta på banktillgodohavanden och värdepapper, när man säljer värdepapper som man tidigare köpt eller när man betalar ut löner. Orealiserade resultat uppstår när värdet på tillgångar som banken fortfarande äger förändras, till exempel om priset på guld förändras. Ett annat sätt att dela upp Riksbankens resultat är att separera sådant som kan härledas till räntor och värdepappersinnehav från sådant som är relaterat till guld- och valutainnehav.

I tabell 9 har 2017 års totala resultat på 36 miljoner kronor delats upp i fyra delar. Det realiserade resultatet från räntor och värdepapper uppgick till 3 589 miljoner kronor. Här ingår Riksbankens ränteintäkter och räntekostnader samt nettoresultatet av samtliga transaktioner och nedskrivningar som avser värdepapper. Dessutom ingår posten övriga intäkter, som i huvudsak består av utdelning på Riksbankens aktier i BIS och avgifter från användarna av betalningssystemet RIX, och kostnader för personal, administration och avskrivningar. Det realiserade resultatet från guld- och valutatransaktioner, inklusive nedskrivningar, uppgick till 337 miljoner kronor. Det orealiserade resultatet till följd av stigande räntor uppgick till $-2\,317$ miljoner kronor medan det som orsakades av förändrade guld- och valutakurser uppgick till $-1\,573$ miljoner kronor.

Tabell 9 Resultatmatris, miljoner kronor

	Räntor och värdepapper	Guld och valuta
Realiserat resultat	3 589	337
Orealiserat resultat	-2 317	-1 573

Källa: Riksbanken.

Riksbankens *redovisade resultat*, det vill säga det som tas upp i Riksbankens resultaträkning, omfattar allt resultat som har realiserats från räntor och värdepapperstransaktioner liksom från guld- och valutatransaktioner. Riksbankens redovisade resultat för 2017 uppgick således till $3\,589 + 337 = 3\,926$ miljoner kronor.

Det resultat som ligger till grund för vinstutdelningen till staten, Riksbankens *utdelningsgrundande resultat*, omfattar såväl realiserat som orealiserat resultat kopplat till räntor och värdepapper, men exkluderar allt resultat som härrör från guld och valuta. Det utdelningsgrundande resultatet för 2017 uppgick således till $3\,589 - 2\,317 = 1\,272$ miljoner kronor.

Storleken på själva utdelningen får man fram genom att beräkna genomsnittet av det utdelningsgrundande resultatet för de senaste fem åren och multiplicera detta med 80 procent. En sammanställning över hur de olika resultatmått förhåller sig till varandra finns i tabell 10.

Tabell 10 Resultatmått 2017, miljoner kronor

	Totalt	Redovisat	Utdelnings- grundande
Ränteintäkter	6 015	6 015	6 015
Räntekostnader	-3 091	-3 091	-3 091
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	321	321	-16
varav försäljningar av värdepapper respektive guld och valuta	830 337	830 337	830 -
varav nedskrivningar av värdepapper respektive guld och valuta	-846 -	-846 -	-846 -
Nettoresultat av värdeförändringar (orealiserat resultat)	-3 890	-	-2 317
varav värdeförändringar på värdepapper respektive guld och valuta	-2 317 -1 573	- -	-2 317 -
Övriga intäkter	1 544	1 544	1 544
Summa nettointäkter	899	4 789	2 135
Personal- och administrationskostnader samt avskrivningar	-863	-863	-863
varav kostnader för hantering av sedlar och mynt	-191	-191	-191
övriga kostnader	-672	-672	-672
Årets resultat	36	3 926	1 272

Källa: Riksbanken.

Vad är seignorage?

Riksbankens *seignorage* är den del av Riksbankens redovisade resultat som kommer från rätten att ge ut sedlar och mynt. Värdet på alla utelöpande sedlar och mynt är upptaget som en skuld i Riksbankens balansräkning. Vid utgången av 2017 uppgick detta värde till 57 988 miljoner kronor. Riksbanken betalar ingen ränta på denna skuld, men har kostnader för hanteringen av sedlar och mynt. Av Riksbankens totala kostnader för personal, administration och avskrivningar på 863 miljoner kronor utgjorde 191 miljoner kronor kostnader för hanteringen av sedlar och mynt.

Genom att ge ut sedlar och mynt kan Riksbanken finansiera tillgångar med samma värde, men Riksbanken har inga öronmärkta tillgångar som exakt svarar mot posten sedlar och mynt. När man uppskattar intäkterna från dessa tillgångar görs därför en schablonberäkning. Eftersom sedel- och myntstockens genomsnittliga andel av balansomslutningen var 6,7 procent antas att 6,7 procent av intäkterna kommer från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Beräknat på detta sätt kan 258 miljoner kronor av Riksbankens totala ränteintäkter från tillgångar på 3 868 miljoner kronor (6 015 miljoner kronor exklusive ränteintäkter avseende inlåning från Riksbankens

motparter på 2 147 miljoner kronor) sägas komma från dessa tillgångar. På samma sätt kan 78 miljoner kronor av det totala nettoresultatet av finansiella transaktioner, exklusive nedskrivningar, på 1 167 miljoner kronor anses komma från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Nettot av Riksbankens intäkter och kostnader som kan hänföras till sedlar och mynt uppgick således till $258 + 78 - 191 = 145$ miljoner kronor. Det är detta belopp som benämns Riksbankens seignorage.

BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING

Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank som fastställdes av direktionen den 14 december 2016 (dnr 2016-00854) och trädde i kraft den 31 december 2016.

Reglerna för löpande bokföring hänvisar till förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, och reglerna för årsredovisning hänvisar till Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning (ECB/2016/34). Riksbanken ska enligt 10 kap. 3 § riksbankslagen i de delar som nu är aktuella tillämpa Europeiska centralbankssystemets (ECBS) riktlinjer för redovisning.

Ändrade redovisningsprinciper

Inget byte av redovisningsprinciper har gjorts under 2017.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Avvikelse från redovisningsprinciperna får endast förekomma om det är rimligt att betrakta sådana avvikelser som oväsentliga totalt sett mot bakgrund av Riksbankens bokslut.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader på den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och att i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåts.

Affärsdagsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de valutakurser och priser som råder på bokslutsdagen. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler:

	2017-12-31	2016-12-31
EUR/SEK	9,8422	9,5824
USD/SEK	8,2032	9,1092
GBP/SEK	11,0862	11,2431
AUD/SEK	6,4001	6,5732
CAD/SEK	6,5214	6,7815
SDR/SEK	11,6824	12,2458
NOK/SEK	0,9991	1,0544
JPY/SEK	7,2798	7,7927

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna Övriga tillgångar och Övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–25 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Mark och konst skrivs inte av. Direkta personalkostnader som kan hänföras till egenutvecklade it-investeringar räknas in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, såsom värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig

att köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar erhållen köpeskilling redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar erlagd köpeskilling redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerhet ställts i form av konstanter som inbetalats till ett konto hos Riksbanken.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten Utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har tagit emot från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som har upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast då dessa inte längre löses in av Riksbanken. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och det samtidigt görs en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnessedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när

valutakurs- och priseffekter beräknas. Vid nettoförvärv av valuta och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset erhålls. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med positivt värde redovisas som tillgång och grupper med negativt värde som skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerad med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen, som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Ränteswappar bokförs, för både de inkommande och utgående transaktionerna, till ett värde som motsvarar skillnaden mellan kontraktets nominella belopp och det nominella beloppet omräknat till bokslutsdagens pris. Det framräknade beloppet omräknas till kronor med bokslutsdagens valutakurs.

Guldoptioner bokförs på affärsdagen till ett belopp som motsvarar erlagd alternativt erhållen premie. Vid bokslut justeras det bokförda värdet till ett värde som motsvarar kontraktets antal uns omräknat till bokslutsdagens optionspris och valutakurs. Optionspriset beräknas utifrån en vedertagen beräkningsmodell.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor

Tillgångar

		<u>2017-12-31</u>	<u>2016-12-31</u>
Guld	Not 1	43 190	42 412
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige			
Fordringar på IMF	Not 2	28 653	29 063
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	Not 3	436 093	466 970
		464 746	496 033
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner			
Utlåningsfacilitet	Not 4	20	0
		20	0
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	Not 5	353 874	298 645
Övriga tillgångar			
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 6	677	667
Finansiella tillgångar	Not 7	522	522
Derivatinstrument	Not 8	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 9	6 391	6 268
Övriga tillgångar	Not 10	217	265
		7 807	7 722
Summa tillgångar		869 637	844 812

Skulder och eget kapital

		2017-12-31	2016-12-31
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	Not 11	55 215	57 535
Mynt	Not 12	2 773	4 858
		57 988	62 393
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner			
Inlåningsfacilitet	Not 13	284	198
Finjusterande transaktioner	Not 14	27 055	144 143
		27 339	144 341
Emitterade skuldcertifikat	Not 15	391 203	220 771
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	Not 16	6 589	232
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	Not 17	237 905	256 723
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	Not 18	3 481	11 264
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	Not 19	26 273	27 540
Övriga skulder			
Derivatinstrument	Not 20	528	910
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 21	1 584	1 424
Övriga skulder	Not 22	39	37
		2 151	2 371
Avsättningar	Not 23	498	503
Värderegleringskonton	Not 24	56 423	60 313
Eget kapital			
Grundfond	Not 25	1 000	1 000
Reserver	Not 26	54 861	50 351
		55 861	51 351
Årets resultat		3 926	7 010
Summa skulder och eget kapital		869 637	844 812

Inom linjen förda poster, se not 38.

Resultaträkning

Miljoner kronor

		2017	2016
Ränteintäkter	Not 27	6 015	5 829
Räntekostnader	Not 28	-3 091	-2 431
Nettoreultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	Not 29	321	4 152
Avgifts- och provisionsintäkter	Not 30	79	53
Avgifts- och provisionskostnader	Not 31	-24	-17
Erhållna utdelningar	Not 32	62	44
Övriga intäkter	Not 33	1 427	293
Summa nettointäkter		4 789	7 923
Personalkostnader	Not 34	-403	-403
Administrationskostnader	Not 35	-385	-368
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 36	-61	-54
Sedel- och myntkostnader	Not 37	-14	-88
Summa kostnader		-863	-913
Årets resultat		3 926	7 010

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor

LÖPANDE VERKSAMHET	2017-12-31	2016-12-31
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat</i>		
Erhållna räntor	5 825	4 525
Betalda räntor	-2 827	-2 195
Erhållet netto av finansiella transaktioner	1 167	5 360
Erhållna avgifter och provisioner	79	53
Betalda avgifter och provisioner	-24	-17
Övriga inbetalningar	123	29
Betalda förvaltningskostnader	-817	-919
	3 526	6 836
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar</i>		
Fordringar på IMF	1 965	3 207
Värdepapper i utländsk valuta	-1 534	-14 994
Värdepapper i svenska kronor	-55 170	-129 417
Övriga tillgångsposter	32	-5
	-54 707	-141 209
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder</i>		
Utelöpande sedlar och mynt	-3 101	-10 366
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	-117 002	73 419
Emitterade skuldcertifikat	170 432	77 351
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	6 357	-8 060
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	68	1 109
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-7 674	9 932
Övriga skuldposter	-1 932	2 575
	47 148	145 960
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-4 033	11 587

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2017-12-31	2016-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-71	-51
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	-	-
Erhållen utdelning	62	44
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-9	-7
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statskassan	-2 500	-2 800
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 500	-2 800
Periodens kassaflöde	-6 542	8 780
Likvida medel vid periodens början	25 426	11 082
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-4 033	11 587
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-9	-7
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 500	-2 800
Kursdifferens i likvida medel	66	5 564
Likvida medel vid periodens slut	18 950	25 426
Specifikation av likvida medel		
	2017-12-31	2016-12-31
Bankkonton, bankutlåning och utlåningsrepor i utländsk valuta, se not 3	18 930	25 426
Utlåningsfacilitet	20	0
Summa likvida medel	18 950	25 426

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Kassaflödesanalysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten härrör från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamheten utgår från resultatet. Justering görs för poster som inte påverkar kassaflödet alternativt inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten Finansiella tillgångar. Därutöver ingår erhållen utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändring i eget kapital som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan.

Noter

Miljoner kronor

Sifferuppgifter inom parentes avser 2016.

Not 1 Guld

	2017-12-31	2016-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	1 302,5453	1 151,8454
Kronor/amerikanska dollar	8,2032	9,1092
Bokfört värde	43 190	42 412

Per den 31 december 2017 innehar Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2017 har inget guld avyttrats men till följd av att 15,6 ton guld uppraderades under 2017 reducerades innehavet med 99 uns.

Not 2 Fordringar på IMF

	2017-12-31	2016-12-31
Särskilda dragningsrätter	24 049	24 399
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	51 753	54 249
IMF kronkonto	-50 281	-53 184
PRG-HIPC utlåning	218	228
NAB New Arrangements to Borrow	2 914	3 371
Summa	28 653	29 063

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 2 059 miljoner SDR (1 992). Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt tilldelats av Internationella valutafonden (IMF) redovisas som skuld (se not 19).

Under posten Reservposition i IMF netto redovisas Riksbankens insatskapital (kvoten) i IMF om 4 430 miljoner SDR, med IMF:s konto för svenska kronor. IMF:s konto i svenska kronor är ett skuldkonto som visar hur stor andel av insatskapitalet Riksbanken betalat in till IMF genom att utnyttja kontokrediterna på detta konto. Netto redovisningen av dessa poster medför att endast den del av insatskapitalet som IMF använder för utlåning till medlemsländer redovisas som fordran på IMF.

Posten PRG-HIPC utlåning avser en räntefri insättning hos IMF som förvaltare av bidrag för IMF:s andel av skuldåtgärdsinitiativet HIPC (Heavily Indebted Poor Countries) och för fondens mjuka utlåning. Insättningen om totalt 18,6 miljoner SDR ska vara återbetald den 1 januari 2019.

Vid utgången av 2017 uppgick Riksbankens NAB-utlåning till 249 miljoner SDR (275).

Vid utgången av 2017 hade Riksbanken dessutom en fordran på IMF om 12,8 miljoner SDR (12,8) som avser medel som IMF får använda vid ränte- och kreditförluster till följd av dröjsmål. Medlen har överförts genom att IMF löpande har gjort avdrag från ränteutbetalningar som avser Riksbankens reservposition i IMF. Riksbanken har löpande bokfört dessa avdrag i resultaträkningen. Därför finns de inte upptagna som fordran på IMF i Riksbankens balansräkning.

Not 3 Banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2017-12-31	2016-12-31
Bankkonton	128	4 128
Bankutlåning	15 321	10 034
Utlåningsrepor	3 481	11 264
Obligationer	416 756	437 901
Korta värdepapper	407	3 643
Summa	436 093	466 970

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiensiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan. Värdepapperen har värderats till noterade priser.

	2017-12-31	2016-12-31
Euro	152 331	154 725
Amerikanska dollar	229 891	257 740
Brittiska pund	18 121	18 298
Australiensiska dollar	22 523	22 483
Kanadensiska dollar	13 227	13 724
Norska kronor	0	0
Japanska yen	0	0
Summa	436 093	466 970

Fördelningen av banktillgodohavanden och värdepapper enligt löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid	Banktillgodohavanden	Värdepapper
Upp till 1 månad	14 429	19 771
Över 1 månad, upp till 3 månader	4 501	38 180
Över 3 månader, upp till 1 år	–	113 796
Över 1 år, upp till 5 år	–	202 181
Över 5 år	–	43 235
Summa	18 930	417 163

Under 2017 deltog Riksbanken inte i något automatiserat värdepapperslåneprogram.

Not 4 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 5 Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige

Under 2012 började Riksbanken förvärva värdepapper i svenska kronor i syfte att med kort varsel kunna genomföra köp av svenska värdepapper, antingen för att säkerställa den finansiella stabiliteten eller för att bidra till en bättre fungerande transmissionsmekanism vid ett krisläge i det finansiella systemet. Under 2017 har Riksbanken förvärvat ytterligare värdepapper i svenska kronor för att göra penningpolitiken ännu mer expansiv.

Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Fördelningen av värdepapper i svenska kronor enligt återstående löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid	Värdepapper
Upp till 1 månad	–
Över 1 månad, upp till 3 månader	–
Över 3 månader, upp till 1 år	–
Över 1 år, upp till 5 år	200 124
Över 5 år	153 750
Summa	353 874

Not 6 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2017-12-31	2016-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	597	594
Årets förvärv	15	3
Årets avyttringar	–	–
Anskaffningsvärde, årets slut	612	597
Ack. avskrivningar, årets början	–226	–209
Årets avskrivningar	–20	–17
Årets avyttringar	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–246	–226
Bokfört värde	366	371
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	641	605
Årets förvärv	56	48
Årets avyttringar	–37	–12
Anskaffningsvärde, årets slut	660	641
Ack. avskrivningar, årets början	–345	–320
Årets avskrivningar	–41	–37
Årets avyttringar	37	12
Årets nedskrivning	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–349	–345
Bokfört värde	311	296
Summa bokfört värde	677	667
Taxeringsvärde		
Byggnader	–	–
Mark	–	–

Under posten Byggnader och mark redovisas två fastigheter, huvudkontoret i Stockholm och kontantförsörjningskontoret i Sigtuna kommun (Broby). Fastigheterna klassificeras som specialenheter och är därför inte skattepliktiga.

2017 års förvärv avser bland annat it-applikationer om 42 miljoner kronor (39).

I posten Bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem med 145 miljoner kronor (122).

Not 7 Finansiella tillgångar

	2017-12-31	2016-12-31
Aktier och andelar		
Bank for International Settlements		
17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken		
Andelsvärde 9 226 559,46 EUR	80	80
Swift		
16 aktier à nominellt 125 EUR	1	1
Summa	522	522

Centralbanker inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) som inte ingår i Eurosystemet är ålagda att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel i ECB. Riksbankens kapitalandel uppgår till 2,2729 procent och ECB:s totala andelskapital till 10 825 007 069,61 euro. Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare och beräknas vart femte år. Den inbetalda andelen ska täcka vissa administrationskostnader för deltagande i ECBS. Centralbanker inom ECBS som inte ingår i eurosystemet har ingen rätt att erhålla vinstutdelning från ECB och ingen skyldighet att täcka eventuella förluster hos ECB.

Per den 1 januari 2014 gjordes den senaste justeringen av Riksbankens kapitalandel och andelsbelopp till följd av den uppdatering av de procentuella kapitalandelarna som görs vart femte år. Efter denna justering uppgår Riksbankens kapitalandel alltså till 2,2729 procent och det inbetalda andelsbeloppet till 9 226 559,46 euro.

Not 8 Derivatinstrument

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde.

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Fordringar på IMF	33	10
Bankkonton och bankutlåning	0	0
Utlåningsrepor	3	4
Obligationer i utländsk valuta	2 469	2 808
Derivatinstrument	–	–
Obligationer i svenska kronor	3 813	3 423
Finjusterande transaktioner	1	2
Emitterade skuldcertifikat	60	9
Övrigt	12	12
Summa	6 391	6 268

Not 10 Övriga tillgångar

	2017-12-31	2016-12-31
Personallån	196	250
Kundfordringar	2	3
Momsfordran	5	8
Banktillgodohavanden	14	4
Övrigt	0	0
Summa	217	265

Not 11 Sedlar

De utelöpande sedlarna fördelar sig på följande valörer.

	2017-12-31	2016-12-31
1 000 kronor	3 494	3 299
500 kronor	33 943	37 940
200 kronor	6 243	6 513
100 kronor	3 008	5 171
50 kronor	981	988
20 kronor	1 014	1 032
Ogiltiga sedlar	6 532	2 592
Summa	55 215	57 535

Posten Ogiltiga sedlar innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av 2013, juni 2016 samt juni 2017. Sedlar som varit ogiltiga i över tio år skrivs normalt av från den utelöpande sedelskulden. Samtidigt görs en avsättning för det belopp som beräknas återstå att lösas in, och resterande del bokförs som intäkt. Riksbanken får lösa in ogiltiga sedlar om det finns särskilda skäl.

Not 12 Mynt

De utelöpande mynten fördelar sig på följande valörer.

	2017-12-31	2016-12-31
10 kronor	2 101	2 320
5 kronor	332	1 191
2 kronor	182	61
1 krona	129	1 249
Minnesmynt	29	37
Summa	2 773	4 858

I början av december 2017 skrevs posterna 1, 2 och 5 kronor av med sammanlagt 1 299 miljoner kronor till följd av att Riksbanken beslutat att efter den 30 november 2017 inte längre lösa in de mynt som blev ogiltiga efter den 30 juni 2017. Motsvarande belopp fördes till posten Övriga intäkter (se not 33).

Under 2017 skrevs även posten Minnesmynt av med 5 miljoner kronor (21) avseende utgåvor av minnesmynt som är äldre än tio år, vilket fördes till posten Övriga intäkter (se not 33).

Not 13 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 14 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas inlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i banksystemet.

Not 15 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emission av skuldcertifikat vars syfte är att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning görs till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga reporäntan, med en löptid på i regel en vecka.

Not 16 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning.

Not 17 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas från och med juni 2009 inlåning av utländsk valuta från Riksgälden. Inlåningen har gjorts i syfte att förstärka valuta-reserven. Inlåningens valutfördelning framgår av tabellen nedan.

	2017-12-31	2016-12-31
Euro	53 938	52 514
Amerikanska dollar	183 967	204 209
Summa	237 905	256 723

Not 18 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor redovisas under denna post.

Inlåningens valutfördelning framgår av tabellen nedan.

	2017-12-31	2016-12-31
Amerikanska dollar	3 481	11 264
Summa	3 481	11 264

Not 19 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som ursprungligen tilldelades av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 2 249 miljoner SDR (2 249). Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 2 059 miljoner SDR (1 992) och redovisas under posten Fordringar på IMF (se not 2).

Not 20 Derivatinstrument

	2017-12-31	2016-12-31
Valutaterminer, USD	-18	-7
Valutaterminer, NOK	19	17
	1	10
Valutaswappar, USD	50	832
Valutaswappar, NOK	477	68
	527	900
Summa	528	910

I tabellen ovan framgår värderingen av Riksbankens derivatinstrument uppdelad per instrumentgrupp och valuta.

Syftet med utestående valutaswappar är främst att omvandla en del av Riksbankens exponering i amerikanska dollar till exponering mot norska kronor.

Derivatkontraktens nominella belopp, omräknade till svenska kronor, framgår av tabellen nedan.

	2017-12-31	2016-12-31
Valutaterminer, USD	774	1 002
Valutaterminer, NOK	-773	-992
	1	10
Valutaswappar, USD	22 706	23 388
Valutaswappar, NOK	-22 179	-22 488
	527	900
Summa	528	910

Not 21 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2017-12-31	2016-12-31
Finjusterande transaktioner	–	–
Emitterade skuldcertifikat	–	–
Inlåningsrepor	2	4
Derivatinstrument	47	7
Inlåning Riksgälden	1 440	1 316
Motpost till särskilda dragningsrätter	32	10
Övrigt	63	87
Summa	1 584	1 424

Not 22 Övriga skulder

	2017-12-31	2016-12-31
Leverantörsskuld	23	19
Övrigt	16	18
Summa	39	37

Not 23 Avsättningar

	2017-12-31	2016-12-31
Pensionsskuld	82	71
Sedlar och minnesmynt	415	432
Trygghetsstiftelsen	1	0
Summa	498	503

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). 81 miljoner kronor (69) avser PA-91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 1 miljoner kronor (2) avser personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste per den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken. Från och med 2017 inkluderar pensionsskulden även en särskild löneskatt om 16 miljoner kronor. 2016 ingick den särskilda löneskatten om 17 miljoner kronor under posten Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

I posten Avsättningar ingår även 415 miljoner kronor (432) för den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar och minnesmynt som Riksbanken fortfarande kan lösa in.

Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen.

Not 24 Värderingskonton

	2017-12-31	2016-12-31
Priseffekt	10 114	12 431
Valutakurseffekt	14 916	17 267
Guldvärdeeffekt	31 393	30 615
Summa	56 423	60 313

På särskilda värderingskonton redovisas från och med 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och marknadsvärde. Vid övergången till 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster. Vid beräkning av Riksbankens vinstdisposition justeras det redovisade resultatet med skillnaden mellan det ingående och det utgående värdet i priseffekten.

Valutakurseffektens fördelning framgår av följande tabell.

	2017-12-31	2016-12-31
Euro	9 881	7 757
Amerikanska dollar	385	2 225
Brittiska pund	759	1 010
Australiensiska dollar	1 984	2 582
Kanadensiska dollar	891	1 424
Särskilda dragningsrätter	191	191
Norska kronor	825	2 078
Japanska yen	0	0
Summa	14 916	17 267

Not 25 Grundfond

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 miljoner kronor.

Not 26 Reserver

	2017-12-31	2016-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	35 571	31 798
Resultatutjämningsfond	18 790	18 053
Summa	54 861	50 351

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en reservfond som uppgår till 500 miljoner kronor och en dispositionsfond.

Dispositionsfonden och resultatutjämningsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att föra uppskrivningsbelopp

vid uppskrivning av tillgångar. Riksbankens guldinnehav skrevs upp till marknadsvärdet den 31 december 1998, och anläggningstillgångarna aktiverades i balansräkningen 1994 till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Under 2017 har omföring gjorts från delposten Uppskrivning av anläggningstillgångar till vinstdisposition med 2 miljoner kronor (39) till följd av årets avskrivningar av de uppskrivna tillgångarna. Värdet på BIS-aktierna skrevs upp 1996 för att motsvara marknadsvärdet på det guld som erlades som likvid för aktietilldelningen samma år.

Dessa dispositioner och uppskrivningar framgår av tabellen nedan.

	2017-12-31	2016-12-31
<i>Vinstdisposition:</i>		
Valutakurseffekt	1 312	-2 144
Guldvärdeeffekt	7 356	7 356
Övrig vinstdisposition	18 012	17 693
<i>Uppskrivning av tillgångar:</i>		
Guldinnehav	8 604	8 604
Anläggningstillgångar	52	54
BIS-aktier	235	235
Summa	35 571	31 798

Förändringen av posterna Grundfond, Reserver och Årets resultat förklaras av tabellen nedan.

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo den 31 december 2015	1 000	51 197	1 954
Inleverans till statskassan	-	-	-2 800
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	-2 016	2 016
Dispositionsfond	-	1 170	-1 170
Årets resultat	-	-	7 010
Saldo den 31 december 2016	1 000	50 351	7 010
Inleverans till statskassan	-	-	-2 500
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	737	-737
Dispositionsfond	-	3 773	-3 773
Årets resultat	-	-	3 926
Saldo den 31 december 2017	1 000	54 861	3 926

Not 27 Ränteintäkter

	2017	2016
<i>Från utländska tillgångar:</i>		
SDR	124	20
Reservposition i IMF	2	0
NAB (New Arrangements to Borrow)	18	4
Bankkonton	2	12
Bankutlåning	86	38
Utlåningsrepor	19	16
Obligationer	3 611	3 701
Korta värdepapper	1	18
Derivatinstrument	0	20
	3 863	3 829
<i>Från inhemska tillgångar och skulder:</i>		
Finjusterande transaktioner	–	–
Utlåningsfacilitet	2	2
Obligationer	0	409
Övrigt	2	24
Personallån	3	4
Negativ ränta finjusterande transaktioner	504	559
Negativ ränta emitterade skuldcertifikat	1 641	1 002
	2 152	2 000
Summa	6 015	5 829

Not 28 Räntekostnader

<i>Från utländska skulder:</i>		
Inlåning Riksgälden	–2 755	–2 397
Inlåningsrepor	–15	–11
Motpost till särskilda dragningsrätter	–138	–23
Derivatinstrument	–113	–
	–3 021	–2 431
<i>Från inhemska skulder:</i>		
Obligationer	–70	–
Finjusterande transaktioner	–	–
Emitterade skuldcertifikat	–	–
Inlåningsrepor	–	–
Bankkonton	–	–
Kontantdepåer	–	–
	–70	–
Summa	–3 091	–2 431

Not 29 Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar

	2017	2016
Priseffekt	-16	696
Valutakurseffekt	337	3 456
Guldvärdeeffekt	0	-
Summa	321	4 152

Priseffekten innefattar realiserade kursvinster och kursförluster på värdepapper om 830 miljoner kronor (1 904) samt orealiserade kursförluster på värdepapper om -846 miljoner kronor (-1 208) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av värdepappersinnehavet.

Valutakurseffekten innefattar realiserade valutakursvinster och valutakursförluster om 337 miljoner kronor (3 456) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av valutainnehavet. Vid beräkning av Riksbankens vinstutdelning exkluderas valutakurseffekten från det redovisade resultatet.

Not 30 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter för RIX-systemet med 79 miljoner kronor (53).

Not 31 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst depå- och transaktionskostnader för valutareservförvaltningen.

Not 32 Erhållna utdelningar

Under 2017 erhöll Riksbanken en utdelning från BIS på 62 miljoner kronor (44).

Not 33 Övriga intäkter

	2017	2016
Ersättning för inlösen av ogiltiga sedlar	5	4
Mottagna ej inlösta kontanter	24	2
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	0	0
Skuldavskrivna mynt	1 299	-
Skrotförsäljning	86	18
Skuldavskrivna sedlar	-	241
Skuldavskrivna minnessedlar	-	2
Skuldavskrivna minnesmynt	5	21
Sida	4	4
Övrigt	4	1
Summa	1 427	293

I början av december 2017 skrevs posterna 1, 2 och 5 kronor av med sammanlagt 1 299 miljoner kronor till följd av att Riksbanken beslutat att efter den 30 november 2017 inte längre lösa in de mynt som blev ogiltiga efter

den 30 juni 2017. De mynt som blev ogiltiga under 2017 och som återlämnats till Riksbanken säljs för återvinning av metallen, så kallad skrotförsäljning. Under 2017 uppgick försäljningen till 86 miljoner kronor (18), och den kommer att fortsätta under 2018. Under 2016 skrevs utelöpande sedlar som varit ogiltiga i över tio år av med 669 miljoner kronor varav 241 bokfördes som intäkt och 428 som avsättning. Under 2017 skrevs även posten utelöpande mynt av med 5 miljoner kronor (21) avseende utelöpande minnesmynt på utgåvor som är äldre än tio år.

Intäkterna från Sida avser ersättning för experthjälp till centralbanker i några utvecklingsländer (se rutan Internationella åtaganden).

Not 34 Personalkostnader

	2017	2016
Löner och andra ersättningar	-242	-243
Tillgångsförda löner	1	1
Sociala avgifter	-76	-77
	-317	-319
Pensionspremier	-54	-50
Pensionsutbetalningar	-9	-10
Förändring av pensionsskulden	6	9
Särskild löneskatt	-15	-15
	-72	-66
Utbildning	-4	-6
Personalrepresentation	-2	-2
Övrigt	-8	-10
	-14	-18
Summa	-403	-403

Pensionspremier har utbetalats i enlighet med pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera, PA 03 och PA-91.

Posten Pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdag före 2003, dels till personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder.

Personalrepresentationskostnader om 1,9 miljoner kronor (1,7) avser kostnader för kost, logi och aktiviteter i samband med bland annat interna kurser, konferenser, personalfester samt informationsmöten.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2017 till 13,7 miljoner kronor, fördelat enligt följande:

	2017	2016
Stefan Ingves	2,0	2,1
Kerstin af Jochnick	2,3	2,3
Martin Flodén	2,4	2,2
Per Jansson	2,3	2,3
Cecilia Skingsley	2,4	2,3
Henry Ohlsson	2,3	2,3
Summa	13,7	13,5

Därutöver fick riksbankschefen under 2017 ett styrelsearvode om 0,9 miljoner kronor (0,6) från Bank for International Settlements (BIS). I enlighet med fullmäktiges beslut görs avdrag från riksbankschefens bruttolön med ett belopp motsvarande styrelsearvodet från BIS.

Fullmäktige beslutade den 28 oktober 2011 att direktionsledamöter under den lagstiftade karensperioden ska få full lön i högst sex månader efter att anställningen upphört, dock med avräkning för eventuell inkomst av annan tjänst under tiden.

Fullmäktige har beslutat att förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning ska tillämpas på samtliga nuvarande direktionsledamöter.

För Stefan Ingves har fullmäktige dock beslutat om ett undantag på så sätt att om han får pension innan han fyller 65 år till följd av den anställning som han hade vid IMF, som han hade innan han utsågs till riksbankschef, ska ingen minskning av inkomstgarantin göras. Pensionen från IMF ska inte heller innebära någon minskning av hans lön om pensionen betalas ut under den tid han får lön från Riksbanken.

Stefan Ingves kan vidare enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna betalas ut till styrelseledamöter som innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de uppnått 65 års ålder. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvoden och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Medelantalet årsarbetskrafter uppgick 2017 till 323 (336), varav 148 (149) kvinnor och 175 (187) män. Antalet årsarbetskrafter vid årets slut uppgick till 317 (320). Den totala sjukfrånvaron uppgick 2017 till 1,2 procent (1,7) av de anställdas sammanlagda arbetstid. Sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer uppgick 2017 till 6,5 procent (36,0) av den totala sjukfrånvaron. Kvinnors sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för kvinnor uppgick 2017 till 1,4 procent (2,3), och mäns sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för män uppgick 2017 till 0,9 procent (1,3).

Av tabellen nedan framgår sjukfrånvaron för respektive åldersgrupp i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för åldersgruppen.

	2017	2016
29 år eller yngre	1,6 %	1,7 %
30–49 år	1,0 %	1,5 %
50 år eller äldre	1,3 %	2,1 %

Not 35 Administrationskostnader

	2017	2016
Information, representation	-18	-22
Transport, resor	-17	-15
Konsultuppdrag	-46	-42
Övriga externa tjänster	-111	-99
It-drift	-126	-120
Ekonomipris	-15	-13
Kontors- och fastighetsdrift	-42	-47
Övrigt	-10	-10
Summa	-385	-368

I informationskostnader ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Representationskostnaderna uppgick till 3,3 miljoner kronor (4,9).

I posten Transport, resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgår till 46 miljoner kronor (42). I detta belopp ingår bland annat kostnaderna för it-konsulter om 23 miljoner kronor (16).

Inom Övriga externa tjänster är kostnaden för statistikleveranser om 61 miljoner kronor (58) den enskilt största posten. Den avser främst ersättning till SCB för framtagande av bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Dessutom ingår ett revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 2 miljoner kronor (2).

I posten it-drift ingår bland annat licenskostnader om 45 miljoner kronor (45) och it-tjänster om 78 miljoner kronor (71).

I posten Ekonomipris ingår prissumman om 9 miljoner kronor (8) och administrationskostnader för detta pris om 5,9 miljoner kronor (5,2).

De största posterna inom kostnadsgruppen Kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler om 8 miljoner kronor (12) och lokalhyror om 7 miljoner kronor (7).

Not 36 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 37 Sedel- och myntkostnader

Av den totala kostnaden för sedlar och mynt på 14 miljoner kronor (88) avser 14 miljoner kronor (47) bruksedlar och – miljoner kronor (41) bruksmynt. Inga minnesmynt har köpts in under 2017 (–).

Not 38 Inom linjen förda poster*Ställda säkerheter*

Vid utgången av 2017 har värdepapper motsvarande ett marknadsvärde på 3 474 miljoner kronor ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor (11 228).

Ansvarsförbindelser

Utestående ersättningskrav uppgick vid utgången av 2017 till 7 miljoner kronor (7).

Åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande för att dela ut ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och administrationskostnader för detta pris. Åtagandet uppgick för 2017 till 14,9 miljoner kronor (13,2).

Förbindelse att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så krävs på grund av värdesäkring av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Eventualtillgångar

Vid utgången av 2017 har Riksbanken inga utestående ersättningsanspråk (–).

Utlånings- och växlingsåtaganden gentemot IMF

	2017-12-31	2016-12-31
Särskilda dragningsrätter	54 772	58 223
Reservposition	50 281	53 184
GAB, NAB	23 441	24 256
Kreditavtal	86 450	82 047
PRGT-avtal	5 841	6 123
Summa	220 785	223 833

Av tabellen ovan framgår Riksbankens återstående utlånings- och växlingsåtaganden enligt avtal gentemot IMF utöver det som redovisas i balansräkningen (se not 2). Riksbankens totala åtagande samt den utnyttjade delen av åtagandet framgår nedan.

Särskilda dragningsrätter

Åtagandet avseende särskilda dragningsrätter innebär att Riksbanken, enligt IMF-stadgar, kan bli ålagd att genom så kallad designation köpa särskilda dragningsrätter (SDR) mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen, det vill säga 3 x 2 249 miljoner SDR. Det motsvarar 78 821 miljoner kronor (82 622). Inom detta åtagande ryms även Riksbankens stående arrangemang att på IMF:s anfordran köpa respektive sälja SDR mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR. Eftersom Riksbankens innehav av SDR uppgår till 24 049 miljoner kronor (24 399), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 54 772 miljoner kronor (58 223).

Reservposition

Åtagandet avseende reservpositionen (insatskapitalet minus IMF:s kronkonto) innebär att Riksbanken är skyldig att växla soldot på IMF:s kronkonto till utländsk valuta om IMF behöver dessa medel för vidareutlåning till andra länder.

Saldot på IMF:s kronkonto uppgick vid årsskiftet till 50 281 miljoner kronor (53 184), se not 2.

GAB och NAB

Åtagandet avseende GAB (General Arrangements to Borrow) och NAB (New Arrangements to Borrow) om kreditarrangemang för IMF innebär att Riksbanken är skyldig att till IMF låna ut ett belopp som uppgår till högst 2 256 miljoner SDR (2 256), vilket motsvarar 26 355 miljoner kronor (27 627). Eftersom Riksbankens NAB-utlåning vid årsskiftet uppgick till 2 914 miljoner kronor (3 371), se not 2, så uppgår det återstående åtagandet till 23 441 miljoner kronor (24 256).

Dessa avtal aktiveras endast under särskilda omständigheter och syftar till att tillfälligt förstärka IMF:s utlåningskapacitet utöver de medel som är tillgängliga under insatskapitalet.

Kreditavtal

I april 2017 ingick Riksbanken efter riksdagens medgivande ett avtal om kredit till IMF med ett belopp om 7 400 miljoner SDR. För att IMF ska kunna nyttja det nya avtalet krävs det att IMF:s kvarvarande medel för utlåning understiger en nedre gräns om 100 000 miljoner SDR. Därutöver krävs även att långivare som tillsammans håller 85 procent av de utlovade lånere-surserna godkänner att avtalen aktiveras.

PRGT-avtal

Riksbanken ingick i november 2016 ett avtal om utlåning till IMF av högst 500 miljoner SDR, vilket motsvarar 5 841 miljoner kronor (6 123), under ett program benämnt Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT). De medel som Riksbanken kan komma att låna ut under programmet kan utnyttjas av IMF för vidareutlåning till låginkomstländer.

Utbetalningsavtal

Ett åtagande att tre månader efter eventuell anfordran till BIS betala återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2017 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 755 miljoner kronor (796).

Inlåningsavtal

BIS har utfärdat en så kallad oförbindande kreditförklaring enligt vilken BIS på begäran av Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna ut utländsk valuta. Denna kreditförklaring förnyades under 2017 och gäller till och med den 25 april 2018.

Avtal med BIS som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan ingå repotransaktioner med BIS beträffande värdepapper denominerade i USD, EUR och GBP. Detta avtal förlängdes under 2017 och löper ut den 13 juli 2018.

Swapavtal med ECB som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan låna euro i utbyte mot svenska kronor.

Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden

Av tabellen nedan framgår Riksbankens nettointäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden. Uppgifterna anges i miljoner kronor.

Verksamhets- område	2017			2016		
	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat
Penningpolitik	3	-185	-182	3	-185	-182
Finansiell stabilitet	65	-181	-116	47	-191	-144
Betalningssystem	79	-71	8	53	-65	-12
Kontantförsörjning	1 420	-191	1 229	288	-247	41
Tillgångsförvaltning	3 216	-124	3 092	7 505	-118	7 387
Statistik	0	-93	-93	0	-90	-90
Ekonomipris och fullmäktige m.m.	6	-18	-12	27	-17	10
Summa	4 789	-863	3 926	7 923	-913	7 010

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av de resurser som tas i anspråk inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Betalningssystemets kostnader ska finansieras av avgifter från deltagarna. Tillgångsförvaltningen ska ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till uppdrag och den risk som tas. För övriga verksamhetsområden finns det inget krav på kostnadstäckning.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultat- och balansräkningen, där Riksbankens resultat för 2017 uppgår till 3 926 miljoner kronor (7 010) och tillgångar och skulder till 869 637 miljoner kronor (844 812).

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive it-personal

Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett verksamhetsområde har fördelats utifrån den faktiska lönekostnaden. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp av en fördelningsnyckel. Den oftast förekommande nyckeln utgörs av antalet direkt involverade medarbetare i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Totalt är cirka 210 medarbetare, eller 66 procent av totalt 317, direkt involverade i

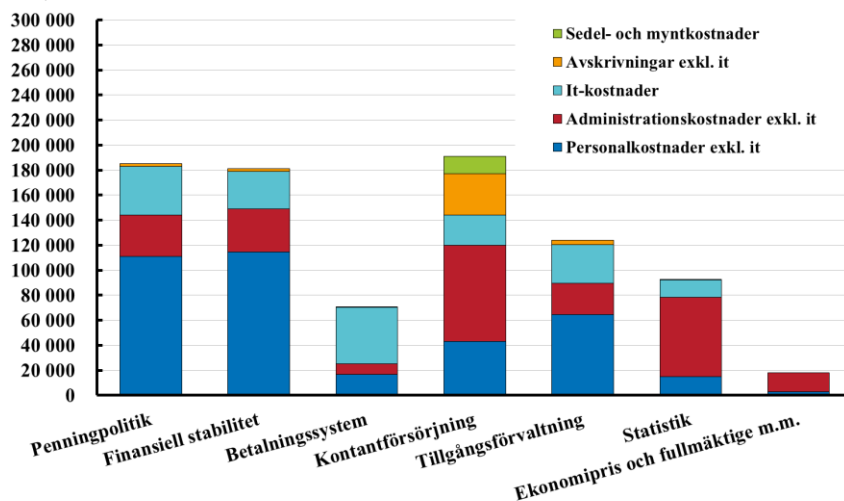
något verksamhetsområde. De resterande 107 medarbetarna finns inom stöd-funktionerna, främst it, kommunikation och internservice.

Administrationskostnader, exklusive it-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetsskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direktfördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, som oftast består av antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Diagram 18 Fördelning av kostnadsslag per verksamhetsområde 2017, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Avskrivningar, exklusive it-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade till det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare.

Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2017 till 14 (88) miljoner kronor. Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet Kontantförsörjning.

It-kostnader

Med it-kostnader avses it-verksamhetens kostnader. Denna verksamhet är förlagd till avdelningen för verksamhetssupport. Modellen för fördelning av it-kostnader bygger i huvudsak på följande princip. Kostnader för arbetsplats, datalagring och bassystem fördelas utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Kostnader för applikationsdrift av verksamhetssystem och serverdrift samt övriga it-kostnader (personal, konsulter, licenser m.m.) fördelas utifrån verksamhetssystemets fasta kostnad för applikationsdrift genom den totala fasta kostnaden för applikationsdrift för alla verksamhetssystem. Avskrivningar för verksamhetssystem tillhörande ett eller flera verksamhetsområden fördelas direkt till respektive system.

Fördelning av nettointäkter

Fördelningen av nettointäkter på verksamhetsområden har gjorts utifrån ett operationellt perspektiv. Intäkterna har förts till det verksamhetsområde som har störst möjlighet att påverka och hantera dessa. Hänsyn har därför till exempel inte tagits till att seignoraget har sitt ursprung i kontantförsörjningen, utan seignorageintäkterna har fördelats till tillgångsförvaltningen. Seignoraget för 2017 uppgick till 145 miljoner kronor (560).

Nettointäkterna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelning från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

De nettointäkter för tillgångsförvaltning som redovisas i resultaträkningen uppgick till 3 216 miljoner kronor (7 505). Den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning för 2017 uppgick till -674 miljoner kronor (24 445). Se även tabell 6 i förvaltningsberättelsens avsnitt Tillgångsförvaltning. Skillnaden förklaras av förändringen av posten Värderingskontot i balansräkningen (se tabell nedan).

	2017	2016
Ränteintäkter	6 010	5 801
Räntekostnader	-3 091	-2 431
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar redovisat i resultaträkningen	321	4 152
Avgifts- och provisionskostnader	-24	-17
Nettointäkter tillgångsförvaltningen	3 216	7 505
Nettoresultat av finansiella transaktioner redovisat på värderegleringskonton i balansräkningen	-3 890	16 940
Totalavkastning tillgångsförvaltningen	-674	24 445
Förvaltningsräntenetto	5	28
Förvaltningsintäkter	1 568	390
Förvaltningskostnader	-863	-913
Resultat inkl. resultat redovisat i balansräkningen	36	23 950
Återläggning av resultat redovisat i balansräkningen	3 890	-16 940
Redovisat resultat	3 926	7 010

Förvaltningsräntenettet i tabellen ovan består av ränteintäkter från Riksbankens personallån om 3 miljoner kronor (4) och lorumränteintäkter om 2 miljoner kronor (24).

Nettoresultat av finansiella transaktioner redovisat på värderegleringskonton i balansräkningen motsvarar förändringen under året av posten Värderigeringskonton.

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår Riksbankens tillgångar och skulder fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

Verksamhetsområde	2017-12-31		2016-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Finansiell stabilitet	441	-	441	-
Kontantförsörjning	-	58 403	-	62 825
Tillgångsförvaltning	868 209	688 250	843 346	662 886
Ofördelat	987	122 984	1 025	119 101
Summa	869 637	869 637	844 812	844 812

Tillgångarna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS. Posten Ofördelade tillgångar innehåller främst posterna Materiella och immateriella anläggningstillgångar och Övriga tillgångar. Posten Ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderegleringskonto och årets resultat.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade enligt de nu gällande redovisningsprinciperna. Ingen omräkning har behövt göras för de senaste fyra åren.

Balansräkning

<i>Miljoner kronor</i>	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	43 190	42 412	36 241	37 529	31 425
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige					
Fordringar på IMF	28 653	29 063	34 115	34 684	32 873
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	436 093	466 970	422 854	414 156	352 911
	464 746	496 033	456 969	448 840	385 784
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner					
Utlåningsfacilitet	20	0	–	33	–
	20	0	–	33	–
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige					
	353 874	298 645	163 762	11 126	9 534
Övriga tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	677	667	670	671	690
Finansiella tillgångar	522	522	522	522	522
Derivatinstrument	–	–	–	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 391	6 268	4 900	3 323	3 314
Övriga tillgångar	217	265	317	357	358
	7 807	7 722	6 409	4 873	4 884
SUMMA TILLGÅNGAR	869 637	844 812	663 381	502 401	431 627

	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt					
Sedlar	55 215	57 535	68 193	77 887	80 294
Mynt	2 773	4 858	5 258	5 337	5 406
	57 988	62 393	73 451	83 224	85 700
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner					
Inlåningsfacilitet	284	198	96	130	580
Finjusterande transaktioner	27 055	144 143	70 826	14 673	21 085
	27 339	144 341	70 922	14 803	21 665
Emitterade skuldcertifikat	391 203	220 771	143 420	35 004	24 989
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige					
	6 589	232	8 292	1 983	707
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige					
	237 905	256 723	240 537	228 331	193 117
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige					
	3 481	11 264	–	–	–
Motpost till SDR som tilldelats av IMF					
	26 273	27 540	26 310	25 504	22 265
Övriga skulder					
Derivatinstrument	528	910	1 619	2 905	197
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 584	1 424	1 174	1 063	763
Övriga skulder	39	37	39	64	48
	2 151	2 371	2 832	4 032	1 008
Avsättningar	498	503	93	112	169
Värderegleringskonton	56 423	60 313	43 373	53 111	25 677

	2017-12-31	2016-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital					
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	54 861	50 351	51 197	52 030	57 341
	55 861	51 351	52 197	53 030	58 341
Årets resultat	3 926	7 010	1 954	3 267	-2 011
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	869 637	844 812	663 381	502 401	431 627

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>	2017	2016	2015	2014	2013
Ränteutgifter	6 015	5 829	4 936	4 193	4 113
Räntekostnader	-3 091	-2 431	-2 164	-1 761	-1 684
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	321	4 152	-45	1 631	-3 784
Avgifts- och provisionsintäkter	79	53	53	64	65
Avgifts- och provisionskostnader	-24	-17	-18	-15	-12
Erhållna utdelningar	62	44	45	39	55
Övriga intäkter	1 427	293	34	33	26
Summa nettointäkter	4 789	7 923	2 841	4 184	-1 221
Personalkostnader	-403	-403	-379	-361	-375
Administrationskostnader	-385	-368	-338	-322	-316
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-61	-54	-51	-62	-48
Sedel- och myntkostnader	-14	-88	-119	-172	-51
Summa kostnader	-863	-913	-887	-917	-790
Årets resultat	3 926	7 010	1 954	3 267	-2 011

INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Direktionen ansvarar för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och att Riksbanken hushållar väl med statens medel. Detta regleras i 9 kap. 1 a § riksbankslagen. Direktionen ska se till att kraven uppfylls med rimlig säkerhet genom att säkerställa att det vid Riksbanken finns en process för intern styrning och kontroll där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår. Direktionen ska i årsredovisningen lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Detta regleras i 10 kap. 3 § riksbankslagen.

Direktionens bedömning av Riksbankens interna styrning och kontroll

Direktionen har utvärderat om den interna styrningen och kontrollen under 2017 har uppfyllt de krav som ställs i riksbankslagen och gör bedömningen att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Stockholm den 15 februari 2018

Stefan Ingves
riksbankschef

Kerstin af Jochnick
förste vice riksbankschef

Martin Flodén
vice riksbankschef

Per Jansson
vice riksbankschef

Henry Ohlsson
vice riksbankschef

Cecilia Skingsley
vice riksbankschef

BILAGA 1

Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

Avdelningen för betalningssystem och kontanter

Avdelningen för betalningssystem och kontanter ansvarar för kontantförsörjningen, betalningssystemet RIX och samordning av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet.

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet. Den lämnar underlag för de beslut som fattas för att klara uppdraget att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens internationella arbete.

Avdelningen för marknader

Avdelningen för marknader förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Avdelningen genomför penning- och valutapolitiska transaktioner i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom ansvarar avdelningen för den löpande marknadsbevakningen.

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som ger underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningen för verksamhetssupport

Avdelningen för verksamhetssupport ansvarar för Riksbankens arbete med it-stöd, personalutveckling och kompetensförsörjning, upphandlingsstöd, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget, bokslut samt löneadministration.

Stabsavdelningen

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktionens styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Stabsavdelningen samordnar Riksbankens kommunikationsarbete och arbetet med operativa och finansiella risker. Inom avdelningen finns det också funktioner för regeluppföljning, kontinuitetssamordning och juridiskt stöd samt Riksbankens kommunikationsenhet.

Internrevisionsavdelningen

Internrevisionsavdelningen granskar och bedömer om riskhanteringen och styrnings- och ledningsprocesserna är ändamålsenliga med hänsyn till målen för Riksbankens verksamhet. Avdelningen medverkar även till att effektivisera och förbättra dessa delar av verksamheten.

BILAGA 2

Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Samtliga remissyttranden från Riksbanken finns publicerade på Riksbankens webbplats (www.riksbank.se). Avdelningscheferna ansvarar för att hantera remisserna inom respektive avdelnings ansvarsområde. I avdelningschefens ansvar ingår att lämna underlag för bedömningen av om ett remissyttrande ska beslutas av direktionen eller avdelningschefen. Om yttrandet ska beslutas av direktionen ska avdelningschefen lägga fram ett förslag till yttrande till direktionen. Ansvaret för övergripande samordning och administration kring remissarbetet ligger på stabsavdelningen.

Riksbanken har totalt under 2017 besvarat 41 remisser som bland annat rört tillsyn på det finansiella området och förslag till åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. De flesta remisserna har besvarats av de berörda avdelningscheferna.

Direktionens remissyttranden

Direktionen har under året besvarat 7 remisser av särskild vikt och i ett fall har även fullmäktige lämnat ett eget yttrande. Nedan listas dessa remisser:

- En översyn av överskottsmålet (SOU 2016:67)
- FI:s kapitalbedömningsmetod vid värdepapperisering inom pelare 2
- Betänkandet Skatt på finansiell verksamhet (SOU 2016:76)
- Promemorian Ett ökat avgiftsuttag till resolutionsreserven
- Promemorian Ytterligare verktyg för makrotillsyn
- Utkast till lagrådsremiss Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning
- Förslag till ett skärpt amorteringskrav för hushåll med höga skuldkvoter.

För innehållet i yttrandena hänvisas till Riksbankens webbplats.

BILAGA 3

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2017

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2017 tilldelades Richard H Thaler för hans bidrag till beteendekonomin. Thaler har utvecklat analysen av ekonomiskt beslutsfattande med psykologiskt välgrundade antaganden. Genom att undersöka konsekvenserna av begränsad rationalitet, sociala preferenser och bristande självkontroll har han visat hur dessa mänskliga karaktärsdrag styr såväl individuella beslut som utfall på marknader på ett förutsägbart sätt.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom donationen förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som ett belopp om 65 procent av prissumman för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och prisutdelning. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som har utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagaren enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är också densamma. 2017 uppgår prissumman till 9 miljoner svenska kronor. Pengarna betalas ut av Riksbanken. Om det är flera pristagare delas prissumman lika mellan dem.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne har delats ut varje år sedan 1969. Alla tidigare pristagare finns publicerade på Riksbankens webbplats (www.riksbank.se).

BILAGA 4**Ordlista****Avveckling**

Slutlig reglering av skulder när pengar eller värdepapper överförs från en part till en annan, oftast betalning från ett konto till ett annat konto.

Basel III

Internationellt regelverk för finansiella institut som huvudsakligen reglerar bankernas kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera likviditet.

Baselkommittén

Globalt forum för samarbete kring frågor om banktillsyn med tillsynsmyndigheter och andra organ ansvariga för arbete med finansiell stabilitet.

Betalningsbalans

Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet. Består av bytesbalans, kapitalbalans och finansiell balans. Summan av transaktionerna med utlandet är alltid noll, det vill säga transaktionerna är i balans.

Betalningsrådet

Riksbanken har etablerat betalningsrådet med syftet att främja funktionen hos den svenska marknaden för betaltjänster. Rådet är ett samråds- och dialogforum och vice riksbankschef Cecilia Skingsley är ordförande. Deltar gör myndigheter och privata aktörer.

BIS, Bank for International Settlements

Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel.

BNP, bruttonationalprodukt

Värdet av alla de varor och tjänster som produceras i ett land för att användas till konsumtion, export och investeringar under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal.

Bruttosoliditet

Ett mått som anger hur stor det egna kapitalet är i förhållande till bankens totala tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen. Måttet används som komplement till de riskbaserade kapitaltäckningkraven.

CCP, central motpart

Finansiellt företag som träder in som part i finansiella transaktioner och tar över ansvaret för att förpliktelserna fullgörs.

CPMI, Committee on Payments and Market Infrastructures

En kommitté inom Bank for International Settlements (BIS) som tidigare hette Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS).

Derivatinstrument

Finansiellt instrument som innebär överenskommelser om förpliktelse, rättigheter eller andra förutsättningar vid en given framtida tidpunkt. Värdet på ett derivatinstrument är kopplat till en underliggande tillgång. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar.

EBA, Europeiska bankmyndigheten

Myndighet som upprättar gemensamma reglerings- och tillsynsstandarder inom EU och utför stresstester på europeiska banker.

ECB, Europeiska centralbanken

Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget.

ECB:s allmänna råd

Samrådsorgan inom ECBS där centralbankschefer i alla EU-länder samt ECB:s ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet

Forum för samarbete mellan ECB och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till Ekofinrådet och Europeiska kommissionen. Följer bland annat den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet.

Ekofinrådet

Ekofinrådet består av alla EU-ländernas ekonomi- och finansministrar och ansvarar för ekonomisk politik, skattefrågor, finansmarknader, kapitalrörelser och ekonomiska förbindelser med länder utanför EU.

ESRB, Europeiska systemrisknämnden

Oberoende EU-organ som ansvarar för makrotillsyn av det finansiella systemet inom unionen.

Euroclear Sweden

Dotterbolag till Euroclear som för register över de allra flesta aktier och räntebärande värdepapper som handlas på de svenska finansiella marknaderna. Utför också clearing och avveckling av transaktioner med svenska aktier och räntebärande papper.

Eurosystemet

Eurosystemet består av ECB och de nationella centralbankerna i de medlemsstater i EU som har euro som sin valuta.

Extraordinära åtgärder

Åtgärder som Riksbanken vidtog under den finansiella krisen för att hjälpa bankerna att få tillgång till likviditet, underlätta penningmarknadens funktionsätt och förstärka penningpolitikens genomslag i ekonomin.

Finansiella marknader

Samlingsnamn för de marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansiella stabilitetsrådet

Ett diskussionsforum för frågor om finansiell stabilitet. I rådet deltar företrädare för regeringen, Finansinspektionen, Riksgälden och Riksbanken. Rådet träffas regelbundet och diskuterar frågor som rör finansiell stabilitet och hur man kan motverka obalanser.

Finansinspektionen

Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten hos banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer, försäkringsbolag och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet

Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Finjusterande transaktioner

Transaktioner som Riksbanken använder för att utjämna svängningar i banksystemets låne- eller placeringsbehov i Riksbanken. Denna inlåning sker i regel över natten till reporäntan minus 0,10 procentenheter.

FSB, Rådet för finansiell stabilitet

Internationell nämnd som samordnar det arbete som nationella myndigheter och internationella regleringsorgan utför inom området finansiell stabilitet.

Huvudsakliga transaktioner

Transaktioner till reporäntan som Riksbanken i normalfallet genomför varje vecka. Om banksystemet har ett placeringsbehov ger Riksbanken ut riksbankscertifikat. Om banksystemet i stället har ett lånebehov används penningpolitiska repor eller kredit (mot säkerhet).

IMF, Internationella valutafonden

Internationell organisation som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser.

Övervakar och analyserar utvecklingen i de 188 medlemsländerna, ger teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram.

Inflation

Allmänna prisökningar som gör att pengarnas värde minskar, det vill säga att man kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar. Inflationen mäts som förändringen av exempelvis KPI och KPIF.

Inlåningsfacilitet

Se Stående faciliteter.

Iosco, International Organization of Securities Commissions

En internationell organisation för värdepapperstillsyn.

Kontanthanteringsrådet

Kontanthanteringsrådet etablerades av Riksbanken i mars 2006 och leds av förste vice riksbankschef Kerstin af Jochnick. Syftet med rådet är att fungera som ett forum för att diskutera frågor kring kontanthantering i samhället. Förutom Riksbanken består rådet av representanter för banker, kontantdepåbolag, värdetransportbolag, detaljhandel, fackföreningar och berörda myndigheter.

KPI, konsumentprisindex

Statistiskt mått på prisnivån. Beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) varje månad.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsränta

Se KPI. Till skillnad från KPI påverkas inte KPIF direkt av förändringar i bostadsräntorna.

LCR, Liquidity Coverage Ratio eller kortfristig likviditetskvot

Mått på en banks förmåga att hantera utflöde av likviditet under 30 dagar. LCR på 100 procent innebär något förenklat att en banks likviditetsreserv är tillräckligt stor för att banken ska kunna hantera ett oväntat likviditetsutflöde i 30 dagar utan att fallera.

Likviditet

Mått på ett företags eller en organisations betalningsförmåga på kort sikt. Även mått på hur snabbt det är möjligt att omsätta en tillgång i pengar.

Medieakademin

Samarbetsprojekt mellan Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och TNS Gallup (tidigare NFO Infratest) som undersöker förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Modifierad duration

Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepapperet om räntan faller eller stiger med 1 procentenhet.

Obligation

Räntebärande löpande skuldförbindelse som kan ges ut av staten, kommuner, kreditmarknadsbolag, hypoteksinstitut eller större företag. En obligation har en löptid på minst ett år.

Penningpolitik

Åtgärder som en centralbank vidtar för att påverka utvecklingen i ekonomin och upprätthålla ett fast penningvärde.

Penningpolitisk repa

Huvudsaklig transaktion där Riksbanken lånar ut pengar genom att köpa värdepapper av penningpolitiska motparter. Samtidigt åtar sig Riksbanken att sälja tillbaka dessa värdepapper vid ett bestämt datum för ett något högre pris, där prisskillnaden motsvarar reporäntan. Riksbanken får då tillbaka pengarna, och värdepapperet återgår till den ursprungliga ägaren.

Penningpolitiska transaktioner

De huvudsakliga, finjusterande och strukturella, transaktioner samt stående faciliteter som Riksbanken använder för att styra dagslåneräntan, den kortaste marknadsräntan på penningmarknaden.

Prisstabilitet

Tillstånd där priserna på varor och tjänster generellt ökar endast måttligt eller inte alls. Målet om prisstabilitet, ett fast penningvärde, definieras som att ökningen i KPIF ska vara 2 procent.

Reporänta

Riksbankens viktigaste styrränta, se Huvudsakliga transaktioner.

Riksbankscertifikat

Huvudsaklig transaktion, se avsnittet Balansräkning och resultaträkning, not 15.

Räntenetto

Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Ränteswap

Se Swapavtal.

SCB, Statistiska centralbyrån

Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik i Sverige.

Sharpekvot

Mäter avkastning per riskenhet. Måttet beräknas genom att dividera avkastningen utöver den riskfria räntan med avkastningens standardavvikelse.

Staff memo

Tjänstemannapublikationer som omfattar mer djupgående analyser i för Riksbanken relevanta frågor. Dessa publikationer ska vara fria från policy-slutsatser och individuella ställningstaganden i aktuella policyfrågor.

Standardavvikelse

Statistiskt mått som beskriver hur mycket de olika värdena för en variabel avviker från medelvärdet.

Stresstest

Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft exempelvis banker har mot oväntade och negativa händelser.

Strukturella transaktioner

Transaktioner som i regel har längre löptid än huvudsakliga och finjusterande transaktioner för att tillfredsställa den finansiella sektorns finansieringsbehov på längre sikt och att påverka Riksbankens strukturella position gentemot den finansiella sektorn.

Styrräntor

Räntor som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte.

Stående faciliteter

Banker och vissa andra aktörer kan låna pengar av respektive placera pengar hos Riksbanken över natten till reporäntan ± 75 räntepunkter. Den ränta som motparten erhåller vid placering hos Riksbanken över natten är Riksbankens inlåningsränta. På motsvarande sätt får motparten betala Riksbankens utlåningsränta om banken lånar medel av Riksbanken över natten.

Swapavtal

Avtal som två parter ingår för att byta ut en valuta eller en ränta mot en annan valuta respektive ränta under en i förväg bestämd tidsperiod och i enlighet med vissa villkor.

Säkerställda obligationer

Obligationer där obligationsinnehavaren har säkerhet i vissa tillgångar.

Transmissionsmekanism

Den process genom vilken penningpolitiken påverkar inflationen och ekonomin i övrigt. Processen omfattar ränte-, kredit- och växelkurskanalen.

Utelöpande sedlar och mynt

Det totala belopp sedlar och mynt som faktiskt är i omlopp i samhället utanför Riksbanken. Om beloppet minskar innebär det att bankerna har lämnat in sedlar och mynt till Riksbanken och fått betalt för detta genom insättningar på deras konton i Riksbankens betalningssystem RIX. Skuldposten sedlar och mynt minskar därmed samtidigt som skuldposten i svenska kronor till Riksbankens motparter (inlåning via finjusterande transaktioner eller riksbankscertifikat) ökar i motsvarande mån.

Utlåningsfacilitet

Se Stående faciliteter.

Valutaswap

Se Swapavtal.